

4/2021

SFV

magasinet

Bildning för framtiden

SFV:s nya strategi / Snälla hjältar / Haru / Den välmående skolan

Nr 4
December 2021
Volym 28, 7. årgången

UTGIVARE
Svenska folkskolans vänner
www.sfv.fi
sfv@sfv.fi

REDAKTION
SFV, Annegatan 12 A 24,
00120 Helsingfors,
tel. 09-684 4570
redaktion@sfv.fi
Vi finns på Facebook,
YouTube, Instagram och LinkedIn.

**CHEFREDAKTÖR
& ANSVARIG UTGIVARE**
Johan Aura
johan.aura@sfv.fi
040-3559 935

**REDAKTIONSSEKRETERARE
OCH REDAKTÖR**
Christine Skogman
christine.skogman@sfv.fi

REDAKTÖR
Rabbe Sandelin
rabbe.sandelin@sfv.fi

LAYOUT
Pia Pettersson

PÄRMBILD
Jerome Boateng och Edward
Häggblom använder
Läroteket.
Foto: Sonja Finholm

Grano Oy, Vasa
ISSN 2342-7426 (print)
ISSN 2342-7442 (online)

FOTO: PIA PETTERSSON

”
Satsningen på socioemotionella färdigheter som empati och samarbetsförmåga ligger därför i tiden och behövs, inte minst för att just samarbetsförmåga kommer att vara en nyckelkompetens i framtiden.

Annette Jansson, sidan 35.

- 4 Kontakta SFV
- 5 Ledaren: Bidrag, samarbetspart eller ägare?
- 6 Kort
- 8 Webbkursen i svenska för bibliotekarier nu färdig
- 9 Ordförande: Rösträtt
- 10 Lärare – ansök om att delta i kursen Lärare skriver
- 11 Ansök om SFV:s vistelsestipendier
- 12 SFV:s nya strategiperiod startar vid årsskiftet
- 20 Bildningskraft fortsätter
- 22 Skaparglädje genomsyrade tävlingen Snälla hjältar – tre daghem vann pris
- 28 Läroteket har hittat sin plats i klassrummen
- 31 Bildningskolumn: Bildning genom DVD
- 32 Haru – mot en gemensam horisont
- 34 Mitt hjärta klappar för Haru
- 37 Kulturkolumn: Där bor kärlekens väsen
- 38 Pengar, klass och utbildning – ansikten med många uttryck
- 40 Välbefinnande i fokus då SFV satsar på fortbildning av lärare
- 43 Kåseri: Bybor och kulturutbud
- 44 Framgång på Helsingfors bokmessa
- 46 Föreningsfrågan
- 47 SFV fakta
- 48 Författare på djupet: Böcker att långsamläsa
- 52 Boklådan
- 57 Frågesport: Kan du Svenskfinland?
- 58 Kryss / sudoku / ordpussel

12 Det övergripande visionära målet för SFV:s arbete är att det svenska år 2040 är en självklar och värdefull del av det finländska samhället, med bildning och kultur i världsklass. För att nå målet har SFV formulerat sektorvisa delmål som är aktuella för nästa strategiperiod. Om de nya målen berättar SFV:s sektorsansvariga för utbildning, kultur och bibliotek, samt fri bildning.

► Sidan 12

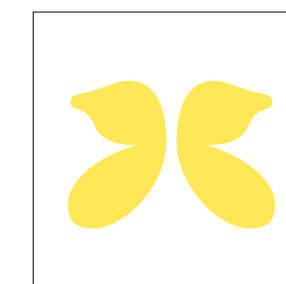
22 Friluftsdaghemmet Skogsglántan i Larsmo, Hulta daghem på Kimitoön och Sviby daghem på Jomala, Åland, vann rit- och skrivtävlingen Snälla hjältar. Vinnarna får digra bokpaket med nytänkta finlandssvenska barnböcker.

► Sidan 22

32 På ön Klovharun tillbringade Tove Jansson och Tuulikki Pietilä sina somrar. Där byggde de en stuga, med fönster åt alla väderstreck, som för att bjuda in hela världen till sig. Ön representerar skolnätverket Haru som bygger på en humanistisk värdegrund: öppenhet och nyfikenhet, uppskattning av mångfald, jämställdhet och vilja att värna om det gemensamma bästa.

► Sidan 32

Frågor om donationer till SFV och SFV:s förvaltning

JOHAN AURA
KANSLICHEF
johan.aura@sfv.fi
040-3559 935

Frågor om SFV:s ekonomifunktion eller datasystem

TED ÖSTERMAN
EKONOMICHEF
ted.osterman@sfv.fi
0400-197 692

Frågor om SFV:s tävlingar, pris och medaljer samt medlemskap

CAMILLA NORDBLAD
KANSLICHEFENS ASSISTENT
camilla.nordblad@sfv.fi
045-1210 864

Frågor om SFV:s fastigheter

STEFAN JOHANSSON
FASTIGHETSDIREKTÖR
stefan.johansson@sfv.fi
044-7397 340

Frågor om sektorn Utbildning

NIKLAS WAHLSTRÖM
SEKTORSANSVARIG, UTBILDNING
niklas.wahlstrom@sfv.fi
050-548 2100

Frågor om SFV-huset G18, festsalen och bokningar

TOM SUNDBERG
VAKTMÄSTARE
tom.sundberg@sfv.fi
050-3666 436

Frågor om sektorn Kultur och bibliotek

VIVEKA ÅBERG
SEKTORSANSVARIG, KULTUR OCH BIBLIOTEK
viveka.aberg@sfv.fi
040-5331 710

Frågor om SFV:s publikationer och annonsering

RABBE SANDELIN
PUBLIKATIONSANSVARIG
rabbe.sandelin@sfv.fi
0400-453 953

Frågor om SFV:s studiecentral och sektorn Fri bildning

ANNA-KARIN ÖHMAN
SEKTORSANSVARIG, FRI BILDNING OCH SFV:S STUDIECENTRAL
anna-karin.ohman@sfv.fi
050-3421 890

Frågor om SFV:s kommunikation

CHRISTINE SKOGMAN
INFORMATIONANSVARIG
christine.skogman@sfv.fi
040-5136 418

Frågor om Studiecentralens egna kurser och pedagogiska verksamhet.

AMY JÄGERSKIÖLD
PEDAGOGISK PLANERARE, SFV:S STUDIECENTRAL
amy.jagerskiold@sfv.fi
050 3955 900

Frågor om Studiecentralens samarbetskurser och studiecirklar

BEATRICE ÖSTMAN
KURSKOORDINATOR, SFV:S STUDIECENTRAL
beatrice.ostman@sfv.fi
040-5026 026

Skriv eller ring!

Bidragsgivare, samarbetspart eller ägare?

Vännerna till Svenska folkskolans vänner har säkert noterat att aktiviteten ökat inom föreningen den senaste tiden. Även denna tidning återspeglar de många projekt som SFV själv äger och driver, eller projekt i vilka SFV är en tonsättande samarbetspart.

Det är SFV:s status som förening som möjliggör denna breda palett av verktyg, då vi med de resurser som står till vårt förfogande arbetar för framsteg på de områden vi verkar: utbildning, kultur och bibliotek, fri bildning.

Vi har nu valt att gå på en väg där vi dels ger ekonomiska bidrag till verksamheter med mål som sammanfaller med våra egna, och dels även driver egna verksamheter och projekt.

Vi har märkt att egen verksamhet av flera orsaker är bra och kompletterar på ett gynnsamt sätt de projekt vi ger bidrag till. De egna verksamheterna och projekten har vi möjlighet att styra och följa upp till hundra procent. Vi får också en chans att med kort varsel, och på basen av omvärldsanalyser, ta tag i aktuella utmaningar. Och så får vi en naturlig och levande kontaktyta till de fält där vi även delar ut bidrag.

Johan Aura

KANSLICHEF,
SVENSKA FOLKSKOLANS VÄNNER

Nytt program för bidragsansökningar

■ Vid årsskiftet 2021/2022 tar SFV i bruk ett nytt ansökningsprogram och därför är det just nu inte möjligt att ansöka om bidrag. I medlet av januari öppnas det nya programmet och då kan du ansöka om bidrag igen.

Övergången till det nya ansökningsprogrammet gäller SFV:s allmänna bidrag, som har fri ansökningstid.. Övergången gäller inte kurs- och studiecirkelbidrag via SFV:s studiecentral, inte heller SFV:s stipendier och vistelsestipendier i det här skedet.

www.sfv.fi/bidrag

Träffa oss på Educa!

■ Den 28–29.1.2022 arrangeras Educa – utbildningsevenemanget för undervisningssektorn i Mässcentrum i Helsingfors. SFV finns på plats i en egen monter och lanserar skolnätverket Haru. Nätverkets koordinator **Annette Jansson** berättar gärna mer om varför din skola ska ansluta sig till det nya skolnätverket. Läs om Haru på sidorna 33 i tidningen.

SFV:s **Niklas Wahlström** deltar i Educaprogrammet och föreläser 28.1 kl. 10:15 och 29.1 kl. 11:15 om hur skolan kan jobba för lika möjligheter att lära. Se hela Educa-programmet på educa.messukeskus.com.

Vi önskar alla läsare en Fridfull Jul och ett Gott Nytt År!

■ I år skickar SFV inga julkort utan deltar i stället i Luciainsamlingen, som även detta år samlar in pengar för att hjälpa personer och familjer som av olika orsaker lever under pressade förhållanden. En stor del av medlen används till Folkhälsans FamiljeKraft-läger, där familjer får chansen till avbrott från vardagspusslet och viktigt kamratstöd.

Förening Non-Stop arrangeras 12.2

■ Föreningsfestivalen Förening Non-Stop ordnas den 12 februari 2022 som en livestream. Du kan alltså följa det intressanta programmet från din dator, pekplatta eller telefon. Evenemanget är gratis och riktar sig till alla föreningsaktiva i Svenskfinland.

Här ett plock ur föreläsninglistan:

- **Ulla-Maj Wideroos:** *Hur påverkar Sote-reformen din förening?*
- **Linda Mannila:** *Digital delaktighet, utopi eller möjlighet?*
- **Tankesmedjan Magma:** *Det svenska i Finland Vadan och varthän?*

För detaljerad information om hela programmet och för att anmäla dig, kolla in www.festival.fi

Nästan 60 nya läromedel produceras med hjälp av fonderna

■ Gymnasiet övergår stegvis från och med läsåret 2021–2022 till en ny läroplan och det har medfört ett ökat behov av nya, digitala läromedel. Det stora behovet syns tydligt bland ansökningarna till de finlandssvenska fondernas läromedelsgrupp, vars utdelning steg med 90 procent i år.

I år har sammanlagt 115 stipendier delats ut till läromedelsförfattare, översättare och sakgranskare för en summa på totalt 368 023 euro av läromedelsgruppen. Det är nästan 175 000 euro mer än i fjol.

Läromedelsgruppen består sedan drygt tio år av Föreningen Konstsamfundet, Lisi Wahls stiftelse för studieunderstöd, Svenska folkskolans vänner och Svenska kultur-fonden. Läromedelsgruppens syfte är att stödja produktionen av finlandssvenska läromedel och att arbeta för att eleverna i de svenskspråkiga skolorna i Finland ska kunna använda sig av läromedel som motsvarar utbudet inom den finskspråkiga utbildningen.

SFV deltar i universitetens medelinsamlingskampanjer – donerar 300 000 euro

■ – Donationen går till Helsingfors universitet och Åbo Akademi, och riktas till utbildningsområdet pedagogik och lärarutbildning. Genom donationen vill vi stärka den livslånga bildningsvägen på svenska i Finland och visa på betydelsen av kvalitativa svenskspråkiga utbildningar, även på universitetsnivå, säger **Johan Aura**, SFV:s kanslichef.

Målet är att tillsammans med staten stärka de svenskspråkiga utbildningarna och bidra till att universiteten även i framtiden är konkurrenskraftiga både vad gäller bredd och spetskompetens.

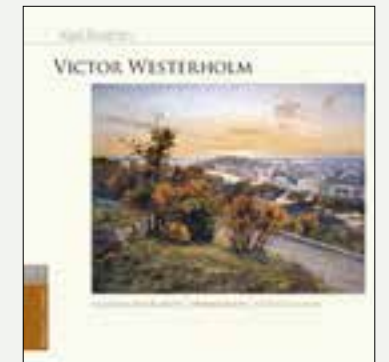
Universitetens medelinsamling är kopplad till statens motfinansiering av universiteten. Det innebär att staten för varje donerad euro från privat håll lägger till en viss summa pengar. Hur stor den summan är är ännu inte fastställt. Dock är den sammanlagda statliga motfinansieringen högst 67 miljoner euro, och ett enskilt universitet kan få högst 11 miljoner euro. Motfinansieringens slutgiltiga belopp bestäms efter kampanjtids slut, i juni 2022.

Tipsa oss

■ Känner du någon som SFV kunde uppmärksamma genom en medalj eller ett pris? Vi belönar årligen insatser för den svenskspråkiga utbildningen, kulturen och fria bildningen i Finland. Formuläret är öppet året runt – du kan sända in dina förslag när som helst.

www.sfv.fi/tipsa

2010

SFV:s biografiserie

■ Hösten 2010 kom den första utgåvan i SFV:s biografiserie ut: *Victor Westerholm – landskapsmålaren / pedagogen / museimannen*, skriven av **Kjell Ekström**. I boken föregås författarens förord av några rader skrivna av biografikommitténs ordförande **Gustaf Widén**, där han konstaterar att biografiprojektet initierades av SFV:s styrelse år 2008. Widén fortsätter: "I Svenskfinland har produktionen av längre biografiska texter varit begränsad. Framför allt saknas populärt hållna presentationer av kvinnor och män som gjort en förblivande insats i ett brett kulturhistoriskt perspektiv. För den finlandssvenska kulturen – hotad i nuets språkliga turbulens – är det livsviktigt att söka inspiration i den nyskapande entusiasm som bar upp det förflutnas kulturbärare."

Hösten 2021 kom bok nr 19 i serien ut, **Raïli Gothónis** biografi över författaren **Tito Colliander**. Alla SFV-biografierna kan beställas och köpas på www.boklund.fi.

Webbkursen i svenska för bibliotekarier nu färdig

Text Christine Skogman

Genom webbkursen lär du dig svenska via texter, ljud och videoklipp med koppling till böcker, bibliotek och läsande. Då kursen är avklarad kan du föra enkla samtal och skriva korta meddelanden på svenska.

Den första december släpptes kursen i svenska på webbadressen <https://finlandswedishonline.fi/>. Som användare kan du välja att fokusera på muntliga kundsituationer eller produktion av korta texter på svenska. De muntliga kundsituationerna handlar till exempel om hur man hittar inne på biblioteket – var olika hyllor finns, var man hittar olika typer av böcker eller hur man hittar till toaletten. I övningarna vad gäller textproduktion får du lära dig skriva korta e-postmeddelande och uppdateringar på sociala medier. Nivån är lite över nybörjarnivå (A2) och uppåt.

Om du behöver börja på nybörjarnivå finns kursen i svenska för nybörjare öppen på samma plattform. Även mer avancerade kurser i svenska finns på plattformen och är fria att använda av intresserade.

Med hjälp av Vännerna

KURS I SVENSKA FÖR BIBLIOTEKARIER

Fokusområde: Bärkraftiga modeller för långsiktig kulturverksamhet

Beviljat ändamål: Webbkurs i svenska riktade till biblioteksfunktionärer

Bidragmottagare: Helsingfors universitet, Finska, Finskugriska och nordiska institutionen

Beviljat belopp: 34 271 euro

Tidsperiod: 2.2020–30.9.2021

Förväntat resultat: Förbättra den svenskspråkiga servicen i kommunala bibliotek genom att stärka de finskspråkiga biblioteksfunktionärernas språkfärdigheter.

- Finland Swedish Online Bibliotek är en gratis webbkurs i svenska som utvecklats av Helsingfors universitet med finansiering av Svenska folkskolans vänner.
- Sänd gärna respons på innehållet och materialet till Therese Lindström Tiedemann, projektledare Finland Swedish Online och universitetslektor i svenska språket, Helsingfors universitet, therese.lindstromtiedemann@helsinki.fi.
- De som utvecklat kursen kommer gärna till bibliotek och ger en första introduktion till materialet för att underlätta för dem som vill börja använda det. Kontakta Therese ifall ni är intresserade.

Rösträtt

Ordet rösträtt fick en ny betydelse för mig när jag gästade en förskola i den skånska kommunen Bara. En dag i veckan fick alla kommunens femåringar lekfull röstträning under en professionell sångpedagogs ledning. Det här skedde i samverkan med Malmö högskola, projektet hette Rösträtt.

Glädjen i den grupp jag besökte var påtaglig. Än härmade barnen djurläten, än nynnade de knappt hörbart, än tjoade och sjöng de för fulla lungor. Allas röster var lika viktiga, och också de försiktigaste barnen lockades att använda rösten med lust och kraft.

Det var en mycket konkret gestaltning av en demokratisk grundprincip: allas rätt till en egen röst. Eller som det formulerades i projektbeskrivningen:

Gemensam sång förkroppsligar ett demokratiskt samhälle där varje person har en röst och där varje röst räknas.

Skolans estetiska ämnen handlar både om att erövra ett eget uttryck och att träna sig att lyssna till vad andra uttrycker. Det är fullkomligt basala färdigheter. Att vidga den egna repertoaren av uttrycksmedel öppnar upp människan både inåt och utåt. Också detta är en aspekt av barnets rätt till sin egen röst.

Projektet Rösträtt har vid det här laget gett pedagoger runt om i Norden en välutrustad redskapslåda för såväl den regelrätta musikundervisningen som hur röstlek och rytmetik kan implementeras i undervisningen överlag.

Vilka redskap efterlyser då lärarna i våra skolor i dag?

När vi på SFV drog upp linjerna för vårt kulturarbete de närmaste åren valde vi att fokusera på skolan. Vi frågade ett antal lärare från olika stadier om vilka behov och möjligheter de ser när det gäller konst, kultur och konstfärdighetsämnen i skolan.

Samverkan med all den konstundervisning som finns utanför grundskolan efterlystes. Dramapedagogik som redskap för träning av empati och förebyggande av mobbning finns det ett stort behov av. Lekfull musikundervisning som syftar mer till lust än till kunskap önskades särskilt på lågstadiet. Fortbildning och färdiga undervisningspaket efterfrågades. Och kulturupplevelser, både i och utanför skolan.

Vi tittade också på forskning om bland annat lärande och musik, där man kunnat se att barn som går i skolor där de får extra musikundervisning också gör bra ifrån sig i andra ämnen. Exakt vad det här beror på har ännu inte klarlagts. En delförklaring kan vara att de haft andra förutsättningar från början, men det finns också positiva effekter av själva musicerandet. Hjärnforskaren Töres Theorell vid Karolinska institutet har till exempel visat att skolbarn som spelar tillsammans får lägre nivåer av stresshormoner, vilket förstås främjar inlärningen. En stressad hjärna fungerar sämre.

En satsning på skolans konstämnen är en investering i både välmående och kunskap.

Och hur gick det för barnen i Bara kommun? Kunde man notera annat än röstlig utveckling och glatt humör? Det kunde man. Också deras språkutveckling stimulerades. Att använda och utforska rösten gagnar hela människan. Använd din röst!

Wivan Nygård-Fagerudd

STYRELSEORDFÖRANDE,
SVENSKA FOLKSKOLANS VÄNNER

FOTO: RABBE SANDELIN

Lärare – ansök om att delta i kursen

Lärare skriver

Vill du förändra bilden av läraryrket? Brinner du för att berätta om din vardag i skolan för allmänheten för att öka förståelsen för och kunskapen om ditt yrke? Då ska du ansöka om att få delta i kursen Lärare skriver på Nordens Folkhögskola Biskops Arnö i Sverige. År 2022 arrangeras kursen 25–29 juli.

Genom kursen får du verktyg att aktivt delta i det offentliga samtalet om skola och utbildning. Du får möjlighet att skriva olika typer av texter med utgångspunkt från dina erfarenheter och din yrkesroll i skolans värld. På så sätt kan du bidra till en mer nyanserad bild av en yrkeskår som tar ett stort ansvar för lärandet i våra skolor, varje dag. I förlängningen handlar det om att ta kontroll över och styra beskrivningen av skolans viktiga och samhällsnyttiga roll och påverka utvecklingen.

På kursen väljer du själv temat och formen för din text: debattartikel, krönika eller kanske en essä. Vi diskuterar saker

som berättarteknik, stil, ton och avgränsning, samt läser och analyserar andras texter. Du får också tid att arbeta med din egen text. Kursen leds av **Håkan Söderberg** eller **Anders Sundelin**, båda erfarna kursledare och författare.

DU SOM SÖKER ÄR YRKESVERKSAM SOM:

- lärare på förskola,
- klasslärare årskurs 1–6,
- ämneslärare årskurs 6–9,
- lärare på andra stadiet,
- speciallärare, eller
- elev- och studiehandledare.

Ansökningstiden är 1–31.12.2021. Du ansöker på sfv.fi/stipendier. Till kursen

antas sammanlagt 15 deltagare, av vilka två är reserverade för SFV:s stipendiater. SFV bekostar kursen och uppehållet inklusive måltider samt resekostnader.

Kursen är ett samprojekt mellan Lärarstiftelsen i Sverige och där Nordens Folkhögskola Biskops Arnö, som genomför kursen på Lärarstiftelsens uppdrag. ■

Ansök om SFV:s vistelsestipendier

I december kan undervisande personal inom småbarnspedagogik, grundläggande utbildning och andra stadiet, kulturarbetare, bibliotekarier och pedagoger inom fria bildningen ansöka om SFV:s två månader långa vistelsestipendier i Ingå skärgård och i Västanfjärd under sommaren 2022. Författare kan ansöka om en tre veckor lång vistelse på Nordens Folkhögskola Biskops Arnö i Sverige. Ansökningstiden för SFV:s vistelsestipendier är 1–31.12.2021. Ansökan sker elektroniskt via ansökningsblanketten på SFV:s webbplats: www.sfv.fi/vistelser.

BISKOPS ARNÖ. SFV:s vistelsestipendium för författare gäller en tre veckor lång vistelse på Biskops Arnö vid Mälaren i Bålsta, Sverige. Vistelsen skall ske under perioden april 2022 till mars 2023. SFV bekostar uppehållet samt tur- och returresan. Stipendiaten kan under vistelseperioden ta del av de aktiviteter som ordnas på Biskops Arnö. Kriterierna för att ansöka om stipendiet är finländskt medborgarskap, skönlitterär verksamhet på svenska och minst en, men högst tre utgivna böcker på svenska.

Den sökande skall alltså ha hunnit en bit på vägen i sitt skrivande. I urvalsprocessen betonar vi professionalitet och litterär nivå. Ansökan skall innehålla en tydlig arbetsplan, ett mål och ungefärlig tidtabell.

” Tre veckors vardagsflykt fick jag till skänks. Den första veckan deltog jag i kursen Romanens frågor, och de två följande veckorna har jag fritt fått disponera över – läsa, ströva runt på den förtrollande Biskops-Arnö, och framförallt skriva på det som kanske en dag blir min andra roman.

Matilda Gyllenberg, vistelsestipendiat år 2020.

BEIJARHOLMEN. SFV ger möjlighet till en två månader lång sommarvistelse på Beijarholmen i Barösund, Ingå, för undervisande personal inom småbarnspedagogik, grundläggande utbildning och andra stadiet. Beijarholmen är ett paradis med fina stränder och mjuka klippor. På holmen finns två välutrustade stugor med kök, matrum, sovrum och var sin bastu. Stället lämpar sig ypperligt för en barnfamilj och den ena byggnaden kan fungera som gäststuga. Vistelsen förutsätter praktiska färdigheter i båthantering och navigation och en båt står till förfogande under hela vistelseperioden. Vistelsen är hyresfri, men stipendiaterna svarar själva för konsumtionskostnaderna.

- Två vistelsestipendier på Beijarholmen delas ut. Vistelserna fördelas enligt följande: 15.5–14.7 och 16.7–15.9.

” Det var härligt att stiga upp och dricka sitt morgonkaffe i dessa fina vyer! Njuta av sommaren i skärgården tillsammans med familjen, och på kvällarna sitta ner och följa med solnedgången. Något som vi kan blicka tillbaka på med glädje.

Andraé Holmberg, slöjdlärare vid Hagelstamska skolan och Granhultsskolan, Grankulla, vistelse under tiden 15.5–14.7.2021.

LILLHOLMEN. Kulturarbetare, bibliotekarier och pedagoger inom fria bildningen kan ansöka om en två månader lång sommarvistelse på Lillholmen i Västanfjärd. Lillholmen är ett idylliskt allmogetorp, naturskönt beläget med en barnvänlig simstrand och väg ända fram. Huvudbyggnaden består av två rum och kök och en vindsvåning med ett litet sovrum. El och rinnande vatten finns. I den separata bastubyggnaden finns dessutom ett sovrum, idealiskt för gäster. Det finns tillgång till roddbåt och en liten motorbåt. Vistelsen är hyresfri, men stipendiaterna svarar själva för konsumtionskostnaderna.

- Två vistelsestipendier på Lillholmen delas ut. Vistelserna fördelas enligt följande: 15.5–14.7 och 16.7–15.9.

” Det blev en mycket annorlunda sommar med många besök och många kulturupplevelser. Vi kom oss verkligen bort från vardagens tristess. Vi hade fullt program hela tiden.

Catrin Wiik, bibliotekarie vid Nykarleby stadsbibliotek, Nykarleby, för vistelse under perioden 16.7–15.9.2021.

Nya
SFV-strategin

SFV:s nya

STRATEGIPERIOD

startar vid årsskiftet

Det övergripande visionära målet för SFV:s arbete är att det svenska år 2040 är en självklar och värdefull del av det finländska samhället, med bildning och kultur i världsklass.

För att nå målet har SFV formulerat sektorvisa delmål som är aktuella för nästa strategiperiod. Delmålen liknar långt de tidigare målen från år 2018, men några justeringar är gjorda, baserade på fakta och signaler som kommit från fältet sedan den förra perioden. Om de nya målen berättar SFV:s sektorsansvariga för utbildning, kultur och bibliotek, samt fri bildning.

Text & Foto Rabbe Sandelin

Välbefinnande och jämlikhet i utbildningen

Med den nya SFV-strategin som inleds år 2022 vill SFV inom utbildningssektorn uppnå två mål: högre välbefinnande och större jämlikhet i utbildningen, berättar Niklas Wahlström, SFV:s sektorsansvarige för utbildning. Det betyder att bidragsansökningarna till SFV framöver skall ha anknytning till dessa områden.

Niklas Wahlström betonar att även om den finländska skolan och eleverna i de svensk-språkiga skolorna generellt mår och klarar sig bra finns det alltid utmaningar och plats för förbättringar.

– De utvecklingsidéer vi vill se skall göra skillnad på lång sikt, och förankras i hela organisationen.

Wahlström säger att SFV:s mål vid första anblicken kan låta ganska stora och vidlyftiga, men att SFV naturligtvis underlättar för bidragsökande genom att rätt så exakt definiera de saker där SFV vill se förbättringar, och dessutom utgående från påvisade behov. Till exempel visar många undersökningar sjunkande resultat för välbefinnandet i skolorna vad gäller såväl barn och unga som lärare och ledare.

– Orsaken är bland annat utmaningar kopplade till samhällsutvecklingen, inte minst coronapandemin, och försämringarna tar sig uttryck i bland annat ökad mobbning, utanförskap och ökad skolfrånvaro, speciellt hos redan utsatta elever och studerande.

SFV ger därför nästa strategiperiod bidrag till projekt som bland annat kan handla om att öka kunskapen hos undervisningspersonalen om faktorer som motverkar illamående, mobbning och utanförskap.

– Det kan till exempel gälla ökat kunnande i specialpedagogik, positiv pedagogik, inklusion och diversitetsfrågor, eller kännedom om faktorer som stöder en accepterande och trygg gemenskap.

Det handlar om en holistisk människo-uppfattning med bland annat handledning, differentiering, individualisering, bekräftelse och positiv pedagogik som konkreta verktyg. Genom dessa kan man åstadkomma stödfunktioner och ett arbetsklimate som stödjer välbefinnande. Ett annat område som berör både elever och lärare gäller så kallade exekutiva färdigheter.

– Det finns ju många generiska färdigheter som stöder individens välbefinnande. Dit hör bland annat resiliens, självstyrning och självförmåga. Genom att stärka de här färdigheterna kan man bättre bemästra vardagen och öka tilltron till sin egen potential.

Med välmående daghem och skolor avser SFV enheter där välbefinnandet är högt inom hela organisationen. SFV ser därför även gärna projekt som också handlar om utvecklandet av ledarskapet och arbetsgemenskaperna.

– Vi vet alla att god arbetskultur och bra organisationsmodeller innebär kollegialt stöd, delaktighet, god kommunikation, bekräftelse, fungerande processer och samsyn kring uppdraget. De här faktorerna utgör egentligen också grunden för hållbart ledarskap, säger Niklas Wahlström.

JÄMLIKHET I UTBILDNINGEN. Jämlikheten i den finländska utbildningen har minskat, och skillnaderna i lärresultat mellan könen, mellan regionerna och mellan elevgrupper med funktions-

variationer och olik socioekonomisk bakgrund har ökat. SFV vill därför öka lärarnas kunskap om vilka faktorer som inverkar på barns och ungas förmåga att lära och hur de kan stödja motivation, självförtroende och lärande.

– Projekt som stöder individanpassade lärprocesser och som sporrar individen att fullt utnyttja sin egen potential att lära kan skapa nya modeller för hur vi kan återfå den jämlikhet i utbildningen som vårt land en gång varit så känt för, säger Wahlström.

Sådana arbetsmetoder kräver att läraren ser barnet eller den unga, hans utgångsläge och behov. Utvecklandet av interprofessionella arbetsmetoder eller integrering av elevhälsopersonalens och handledarnas kunnande i undervisningen är idag en förutsättning för att läraren skall kunna ge det individuella stöd som många unga med svagare utgångsläge behöver.

Wahlström påminner om att individualisering och riktade och avgränsade insatser för varje elevs möjligheter att lära också stöder en utveckling av lärande-analytiken.

– En analys av lärmiljön, undervisningens upplägg och resultaten i lärandet stödjer pedagogernas förmåga att utveckla undervisningen så att den bättre kan möta individuella behov. En kontinuerlig uppföljning av utvecklingen och överflyttning av information vid byte av lärare eller stadium kräver också test och program som vi idag har tillgång till bara i mycket liten utsträckning. ■

”

De utvecklingsidéer vi vill se skall göra skillnad på lång sikt, och förankras i hela organisationen.

Mål för sektorn Utbildning

1. SFV vill uppnå högre välbefinnande inom utbildningen genom

- ökade kunskaper hos undervisningspersonalen om de faktorer som stödjer välbefinnande och motverkar illamående, mobbning och utanförskap bland barn och unga.

- utvecklade exekutiva färdigheter som stöder välbefinnande bland barn, elever, studerande och lärare.

- organisations- och verksamhetsmodeller som stöder kollegialt stöd och goda arbetsgemenskaper.

- förstärkning av hållbart ledarskap i utbildningsanstalterna

2. SFV vill uppnå jämlikhet i utbildningen genom

- utvecklandet av stöd som motverkar olika förutsättningar att lära.

- pedagogiska arbetsmetoder som stöder individanpassade lärprocesser och som sporrar individen att fullt utnyttja sin egen potential att lära.

- utvecklandet av lärandeanalytik som stöd för differentiering, personlig handledning och utveckling av elevernas metakognitiva färdigheter.

Kultur och bibliotek: Satsningar på barns och ungas konstkunskaper

Inom sektorn Kultur och bibliotek vill SFV under nästa strategiperiod se satsningar som stärker kunskaper och färdigheter i konst och kultur hos barn och unga. På det sättet stärks intresset från tidiga år, vilket kan växa till ett bestående intresse och en livslång glädje av konst och kultur.

Konst och kultur hänger starkt ihop med begreppet välbefinnande, som i den nya SFV-strategin även är en viktig ingrediens för SFV:s utbildningssektor.

– Enligt forskning stärker konst inlärningsförmåga, kreativitet, gemenskap och välmående, säger Viveka Åberg som hos SFV är sektorsansvarig för sektorn Kultur och bibliotek.

Men även om alla de faktorerna säkert kommer att spela en avgörande roll i ett digitalt samhälle vill Åberg också betona konstens egenvärde.

– Man kan ju se på konst ut två synvinklar. En del ser på konst främst som ett sätt för konstskaparen att uttrycka sig, medan andra betonar värdet på konstupplevelsen hos betraktaren eller åhöraren, och hur alla upplever kultur på olika sätt.

Coronapandemin visade med sina restriktioner kulturens betydelse på individ- och samhällsnivå.

– Frånvaron av kulturevenemang och kulturupplevelser har varit ögonöppnande för många. Restriktionerna drabbade mycket orättvist kulturaktörerna, men även kulturkonsumenterna kände starkt av saknaden av umgänge kring kulturupplevelser, något som man nästan tagit för givet.

KOMPETENSUTVECKLING OCH GRÄNSÖVERSKRIDNE PROJEKT. SFV ser att en levande och attraktiv svenskspråkig konst och kultur i Finland är förutsättningen för att det svenska i Finland fortlever. Men den svenska kulturen och konsten i Finland ska definitivt inte rikta sig inåt, utan även vara attraktiv utanför den egna språkgruppen. SFV vill därför med bidrag stärka samarbeten i olika former, kompetensutveckling, och med kulturupplevelser öka konst- och kulturintresset bland barn och unga.

– Här ser vi gärna projekt som ökar samarbetet mellan den grundläggande konstundervisningen och småbarnspedagogik, eller mellan den grundläggande konstundervisningen och grundläggande utbildningen och andra stadiet, säger Åberg.

Ett ökat samarbete mellan den grundläggande konstundervisningen (musik eller konstskola) och den formella utbildningen (dagens eller skola) stärker inte enbart kompetensen hos pedagogerna utan ger även ett stort mervärde för eleverna i form av ökade kunskaper, färdigheter och nya nätverk.

– Det får gärna handla om längre gränsöverskridande kulturprojekt, olika konstformer, eller flerspråkiga samarbeten som sträcker sig över en termin eller ett läsår.

SFV vill också se ökat samarbete mellan kulturaktörer, bibliotek och läroanstalter.

– Det betyder mångprofessionellt samarbete där yrkesverksamma kulturaktörer bidrar med sina erfarenheter och sitt kunnande för att utveckla undervisningen. Målet är stärkta färdigheter, öka mångfalden och skapa ett livslångt intresse för kultur. Det kan också gälla kompetensutveckling som stärker lärarnas undervisning i konstämnen, eller stärker integrering av konstämnen i andra ämnen.

– Vi tänker alltså även på konstlärarna, och hoppas se bidragsansökningar som handlar om kompetensutveckling som gör undervisningen i konstämnen tidsenlig, inspirerande och engagerande. Det kan handla om fortbildning, eller andra kompetenshöjande projekt.

SFV stöder också kulturupplevelser för barn och unga. Men det skall helst finnas en koppling till läroprocesserna.

– Kulturupplevelser på dagis, i skola eller utanför enheterna vet vi att väcker intresse, fungerar som förebild och motiverar också till fortsatta studier eller ett framtida aktivt kulturintresse. Men som bidragssökande skall man alltså även hålla det pedagogiska i tankarna. ■

”

Det får gärna handla om längre gränsöverskridande kulturprojekt, olika konstformer, eller flerspråkiga samarbeten som sträcker sig över en termin eller ett läsår.

Mål för sektorn Kultur och bibliotek

SFV vill uppnå ökat intresse för, kunnande om och mångfald inom konst och kultur genom

- ökat samarbete mellan grundläggande konstundervisning och småbarnspedagogiken, grundläggande utbildningen eller andra stadiet.
- ökat samarbete mellan kulturaktörer, bibliotek och läroanstalter
- kompetensutveckling som stärker lärarnas undervisning i konstämnen eller stärker integrering av konstämnen i andra ämnen.
- kulturupplevelser för barn och unga med koppling till läroprocesser.

Fri bildning för positivt samhällsengagemang

Inom sektorn Fri bildning vill SFV uppnå ett starkare engagemang och en bredare och djupare bildningsnivå i samhället, för att skapa positiva förändringar som motkraft till samhälleliga utmaningar. Studiecetralen, som verkar inom fritt bildningsarbete, vill uppnå en starkt bildningsidentitet- och medvetenhet inom föreningslivet.

Vi ser idag ett mer polariserat samhälle, som kan innebära hot mot demokratin. Vi ser också marginalisering, ensamhet, distansering och en tveeggad digitalisering. Till råga på allt står vi inför klimat- och miljöförändringar, konstaterar **Anna-Karin Öhman** som ansvarar för SFV-sektorn Fri bildning och är rektor för SFV:s studiecetral.

– Samhället förändras också i snabb takt och bildningen kan här komma in och skapa förståelse, trygghet och sammanhang. Aktörerna inom den fria bildningen och föreningsverksamhet kan fungera som kunskapsförmedlare och förnyare. Med sin flexibla, människonära verksamhet kan den fria bildningen reagera snabbare än många andra aktörer.

– Idag talar vi mycket om hållbarhet, och här kan den fria bildningen definitivt spela en roll. SFV kommer enligt sin nya strategi därför att ge bidrag till kunskapsförhöjande lärandeaktiviteter som medför positiva förändringar gällande olika hållbarhetsutmaningar, även samhälleliga, säger Öhman.

Ledorden är verksamhet som utvecklar kunskap om hur man stärker demokrati och minskar polarisering. Förutom nyskapande aktivitet vill SFV även se mer delaktighet och inkludering i det redan aktiva Svenskfinland.

– Vi stöder gärna initiativ som arbetar för att nå nya målgrupper, såsom både unga och äldre, nyfinländare, eller olika typer av grupper som riskerar marginaliseras. Verksamheten kan vara uppsökande, experimentell eller sprida kunskap om verksamhetsmodeller, och får gärna även innehålla inslag av digital delaktighet.

EXPERIMENTELL VERKSAMHET. Den fria bildningen är det rätta stället att pröva även helt nya modeller för samhällsengagemang.

– Eftersom dagens utmaningar är stora och mångfacetterade, är vi nu också ute efter experimentella verksamheter som kan ge helt nya perspektiv och angreppssätt. Eller som på ett nytt sätt sprider redan beprövade modeller som bevisligen ökar engagemanget. Viktigt är att all verksamhet har riktning och mål.

STUDIECENTRALEN STÖDER FÖRENINGARNA I DERAS BILDNINGARBETE. SFV upprätthåller den enda svenskspråkiga studiecetralen i Finland. Man kunde kalla Studiecetralen för föreningsarnas läroanstalt – det beskriver verksamheten rätt bra. Dels förmedlar Studiecetralen statsbidrag för kurser och studiecirklar som finlandssvenska eller tvåspråkiga organisationer ordnar, dels

stödjer man pedagogiskt organisationernas kurs- och bildningsarbete.

– Årligen genomför SFV:s studiecetral i samarbete med olika organisationer drygt 800 kurser och studiecirklar med närmare 16 000 deltagare. Studiecetralen arrangerar också egna kurser, föreläsningar och evenemang med aktuella teman som riktar sig till föreningsaktiva och organisationsanställda Svenskfinland, berättar Anna-Karin.

STÄRKA BILDNINGSIDENTITETEN- OCH MEDVETENHETEN. Studiecetralens uppdrag är definierad i lagen om fritt bildningsarbete, men en viss frihet finns inom ramen för den lagstadgade verksamheten.

– Vi kommer inom Studiecetralen under de följande åren att satsa på verksamhet som stärker bildningsidentiteten och – medvetenheten inom föreningslivet. Det kan handla om att finna, utveckla och sprida verktyg som hjälper föreningarna och organisationerna att utföra ett gott och betydelsefullt arbete. Det kan också handla om att synliggöra bildningen och läroprocesserna i föreningslivet.

Anna-Karin Öhman är mån att poängtera att man även inom Studiecetralen vill satsa på verksamhet som visar på effekter och genomslag som föreningslivets verksamhet bidrar till. ■

”*Den fria bildningen är det rätta stället att pröva även helt nya modeller för samhällsengagemang.*”

Mål för sektorn Fri bildning

SFV vill genom den fria bildningen uppnå ett starkare engagemang och en bredare bildning, för att skapa en positiv förändring som motkraft till samhälleliga utmaningar. Det kan ske genom

- kunskapsdrivet fokus på social, kulturell och ekologisk hållbarhet.
- ökad delaktighet, inkludering och engagemang i nyskapande verksamhet.
- att stärka demokratin och motverka polarisering
- att nå ut till och engagera nya målgrupper
- att främja digital inkludering och medverkan

Mål för Studiecetralen

SFV vill uppnå en starkt bildningsidentitet och -medvetenhet inom föreningslivet genom att

- medvetandegöra och synliggöra bildningen och läroprocesserna i föreningslivet
- utveckla och sprida pedagogiska verktyg och tillvägagångssätt
- utveckla mångsidiga lärmiljöer
- fokusera på utfall, påvisbara effekter och genomslag
- utveckla och sprida beprövade koncept kring lärande

Bildningskraft fortsätter

Text Rabbe Sandelin ~ Foto Pia Pettersson

Projektet Bildningskraft, som gett gnistan till en avdammad diskussion om bildningens relevans och innehåll i nutidssamhället, kulminerade i sin första fas med bildningssamtal nummer fem, som sändes med Hbl direkt från den stora svenska scenen på Helsingfors bokmessa. Men trots att den första projektplanen nu genomförts tar det hela inte slut. Man kan bra säga att det hela först nu börjar!

Projektledaren, forskaren och historikern Jonas Ahlskog säger att den bildningsdiskussion som projektet startat upplevts som mycket efterlängtat.

– Det visar till exempel den positiva respons vi fick via projektets Facebook-grupp. Även om deltagarna inte är, och inte behöver vara ense om bildningens innehåll, är alla glada över att bildning åter diskuteras, säger Ahlskog.

Ahlskog säger att projektet med all tydlighet lyckats i sitt syfte: att damma av begreppet och föra in nya tankar kring vad bildning kan och kunde handla om.

– Speciellt bildningsantologin vi lanserade på bokmässan har varit en ögonöppnare för många. Bokens elva essäer har en sådan bredd i greppet, att säkert alla bildningsintresserade personer hittar något nytt i texterna.

Ahlskog poängterar att inte ens boken kan ge svar på om bildningen kan lösa stora samhälleliga eller ekologiska pro-

blem, eller problemen förknippade med informations spridning i dagens samhälle.

– Det skulle säkert vara att ställa alltför stora krav på bildningen. Men boken och den diskussion projektet till exempel startat kring bildningen som utvecklande, självkritisk verksamhet, kan åtminstone visa på ifall bildning kan vara en dellösning.

PROJEKTET FORTSÄTTER ÄVEN ÅR 2022. Jonas Ahlskog fortsätter även nästa år som projektledare. Det finns nämligen beställning på fler tillställningar och evenemang där bildning kan diskuteras. Redan i november fick Ahlskog och SFV-redaktören Rabbe Sandelin inleda Svenska veckan på Akademiska bokhandelns träffpunkt i Helsingfors, och i december ordnades bildningsaftnar i SFV-kanslierna både i Åbo och Vas.

– Vi diskuterar också med nya samarbetspartners, och planerar nya sätt att sprida boken, även utanför Finlands gränser. Boken har till och med nämnts som potentiell kurslitteratur. ■

Bildningskraft

- Du hittar allt som gäller Bildningskraft på projektportalen bildningskraft.sfv.fi
- Bildningsantologin beställer du enklast genom att gå direkt till www.boklund.fi
- Facebook-gruppen hittas enklast genom att direktsöka på Facebook.

Text Christine Skogman

Skaparglädje genomsyrade tävlingen

SNÄLLA HJÄLTAR

– tre daghem vann pris

Friluftsdaghemmet Skogsgläntan i Larsmo, Hulta daghem på Kimitoön och Sviby daghem på Jomala, Åland, vann rit- och skrivtävlingen Snälla hjältar. Vinnarna får digra bokpaket med nyutkomna finlandssvenska barnböcker.

Till rit- och skrivtävlingen Snälla hjältar, som i år riktade sig till barn i åldrarna 5–6, inkom sammanlagt 40 bidrag.

– Vi är väldigt glada över engagemanget i tävlingen. Uppskattningsvis minst 600 barn har tränat förmågan till empati och samarbete samt funderat på människans förhållande till naturen då de skapade bidraget. Vi har genom årets tävling även uppmärksammat det pedagogiskt värdefulla arbete som görs inom småbarnspedagogiken, säger **Niklas Wahlström**, sektorsansvarig för utbildning på SFV som är tävlingens huvudarrangör.

De tre bidrag som vann pris utan inbördes ordningsföljd, röstades fram bland tio finalister via tävlingens webbsida www.sfv.fi/snallahjaltar under tiden 25.10–8.11.

– Vi är förstås jätteglada över att vi vann! Barnen var så intresserade av uppgiften så vi jobbade vidare efter tävlingens slut – nu har barnen skapat ljud till sitt collage, berättar **Barbro Herrgård** från Sviby daghem på Jomala, Åland.

Även på Hulta daghem på Kimitoön har några av barnen jobbat vidare med uppgiften hemma och skapat undervattenslandskap tillsammans med sina föräldrar.

– Vi hade kommit överens med barnen att vi bakar en tårta om vi går vidare till final, vilket vi gjorde. Nu får vi nog baka några tårtor till när vi vann! berättar **Desiré Roman** från Hulta daghem.

På friluftsdaghemmet Skogsgläntan i Larsmo berättar **Sarah Granlund** att uppgiften i början var lite svår att ta till sig, men då barnen kom i gång var de engagerade och ivriga.

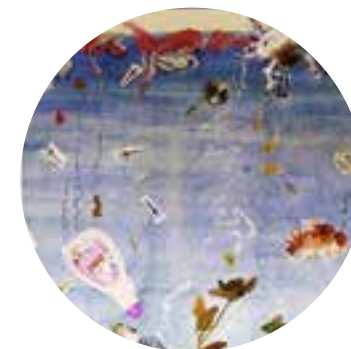
– Vi är förvånade över att vi vann. Då

vi tittade på finalistbidragen tillsammans med barnen konstaterade vi att alla är så fantastiska! Barnen är väldigt intresserade av bokens huvudperson – axolotlen. De är fascinerade av att armen växte ut och att den har ljusrött hår, säger Sarah Granlund.

I boken *Snälla hjältar* som utkommer i december kan du läsa reportage från de tre vinnande daghemmen. Beställ boken kostnadsfritt från www.sfv.fi/snallahjaltar.

SÅ HÄR GICK TÄVLINGEN TILL. Tävlingen gick ut på att barnen tillsammans skapade ett bidrag som bestod av två delar: en fortsatt berättelse på boken *Mitt bottenliv* av **Linda Bondestam** och ett collage. Daghemmet eller förskolan fungerade som loka tävlingsarrangör och sände in bidraget till tävlingen.

Bland de 40 inkomna bidragen valde tävlingsjuryn ut tio bidrag som gick

vidare till final. Enligt juryn, som bestod av **Christoffer Wärn** och **Sofie Lundell** från Svenska modersmålsläraryrket, **Johanna Karlsson** från projektet Läsiver inom Helsingfors stad, **Lena Sågfors** från Kronoby bibliotek, samt författaren Linda Bondestam, var det inte lätt att välja ut tio finalister bland så många fantastiska bidrag.

– Vilken skaparglädje ni har och vad kreativa ni är! är juryns hälsning till alla barn som deltagit i tävlingen.

Finalisterna valdes ut med tanke på hur tävlingens tema, det vill säga empati, hållbarhet och kreativitet syntes i bidraget som helhet – både i den fortsatta berättelsen och i collage.

TÄVLINGENS ARRANGÖRER. Rit- och skrivtävlingen Snälla hjältar arrangerades av SFV i samarbete Förlaget M, projektet *Läsiver* inom Helsingfors stad, Svenska

modersmålsläraryrket, Barn- och ungdomsstiftelsen som en del av deras läskampanj *Read Hour*, samt med

Moomin Characters initiativ *Från A till Ö med Mumin*, vars mål är att sprida läs- och skrivglädje bland barn och unga.

Beställ boken – se utställningen!

• I december 2021 utkommer en bok med finalistbidragen och artiklar som berör tävlingens tema. Boken skickas till alla daghem och förskolor som deltagit i tävlingen. Du som är intresserad av boken kan beställa den kostnadsfritt från SFV på www.sfv.fi/snallahjaltar.

• Vintern 2021 och våren 2022 arrangeras en ambulerande utställning i bibliotek runtom i Svenskfinland med bidrag som skickades in till tävlingen. Listan med vilka bibliotek som utställningen visas i finns på tävlingens webbplats www.sfv.fi/snallahjaltar.

Hulta daghems collage

Hulta daghems berättelse

Hulta daghem på Kimitoön var en av tre vinnare i tävlingen Snälla hjältar. Här kan du läsa barnens fortsatta berättelse på boken Mitt bottenliv.

Lunsarna har städat upp sjön och djuren kan nu bo i en värld som dom trivs i, där vattnet är rent och fräscht. Där det växer massor med sjögräs och det doftar gott. En värld där alla är tillsammans oberoende hur man ser ut!

Här är namnet på alla som bor i Guldfisksjön:

Saga: en blå fisk som inte mår så bra, den har tappat sina kompisar.

Lana: en sjöjungfru som simmar med sina kompisar och leker kurragömma. Men plötsligt tappade hon bort sina kompisar för att det kom en jättestor våg som gjorde att hon flög upp på land där hon såg solen och ett rosa moln.

Lasse: en bläckfisk som är jättearg för att hans kompisar är bråkiga, dom tar hans leksaker. Han bor med fiskarna.

Ronja: en människa som simmar, hon dyker ner i vattnet och tittar på alla fiskar

som finns i det, hon tycker att det doftar sjögräs i vattnet.

Petra: en bläckfisk som simmar och gungar i sjögräset. Hon äter grönsaker och korv och kött som människorna slänger i vattnet. Hon äter också fisk som hon själv fångar. Hon brukar ibland simma upp på land för att hämta mat, hon har tappat alla sina armar, men hon använder sig av ryggen för att transportera maten.

Vattendinosurien: äter fiskar som den fångar med sjögräs. Den är arg just nu för en haj jagar den.

Findus: en sjöjungfru som leker med sina kompisar, bor i ett gult och rött hus på botten av sjön, har en tv. Leker med en bläckfisk.

Casper: en röd fisk som äter fåglar som den fångar med sitt spindelnät. Casper har tappat bort sitt hus.

Ninja fisk: har tappat bort sitt namn.

Ninja Fisken gräver hål i sjöbotten för att söka efter fina stenar som han sedan kan laga statyer av.

Gluffmouf: en jättemask som simmar och jagar små fiskar. Det doftar sten där hon bor för hon bor i en grotta.

Vilda: är en fågelfisk som inte kan flyga men som har vingar som den kan simma med. Den leker sjukskötare och fiskarna får vara dess patienter i leken.

Emeline: sjöjungfru som har en extra fena som den kan sätta på sig ifall den behöver simma jättesnabbt.

Emma: är också en sjöjungfru som leker kurragömma i sjögräset med sina kompisar.

Arielle: en sjöjungfru som leker kurragömma med sina kompisar. Äter fisk till mat som hon fångar med sina händer när hon har simmat fast med i en grotta.

Ariel: en sjöjungfru som söker en skatt. Hon har en skattkarta och enligt den skall skatten finnas i en grotta.

Sjöjungfru: simmar omkring i vattnet och äter bananer som människorna har kastat i vattnet.

Darrius: en sjökossa som är rädd för

alla filurer som bor i sjön. Hon gömmer sig i sjögräset. Hon skulle vilja leka med alla som bor i sjön men hon vågar inte.

Grönis: en gubbe som bor i sitt hus på botten av sjön. Han tycker om att hoppa bomb och simma och han är mycket glad.

Alla trivdes i Guldfisk sjön och tycker om att bo där, men några har tappat sina

skall ordnas en kompis fest där alla välkomna!

Sedan funderar man tillsammans vad skall man göra på festen? Vad skall man bjuda på? Man kommer fram till att man skall bjuda på snäcktårta och ha ballonger och som man gör av tång som växer i sjön. Det viktigaste är att alla kommer och att man har roligt tillsammans. Då lär alla känna varandra och på det viset får man många kompisar och så vågar Sjö Kossan Darrius leka med sina kompisar som den skulle vilja. Några fiskar har skickat en flaskpost med ett brev i för att hitta nya vänner. Axelotln hittade flaskan med inbjudan och karta. Där stod börja här och följ spåret. Spåret bestod av smulor från snäcktårtan. När axelotln kom fram till Guldfisksjöns festplats blev han glad av att få många nya kompisar.

Nu har det äntligen blivit en sådan värld som alla filurer i Guldfisk Sjön trivs i, en värld där alla är lika värdefulla där man är snälla med varandra och hjälper varandra. Där alla lyssnar på varandra och där det råder harmoni!

”

Darrius: en sjökossa som är rädd för alla filurer som bor i sjön.

kompisar och vissa har bråkigt med varandra och det känns inte bra att inte vara sams med sina kompisar. Därför har några kommit på att de skall ordna en kompis fest där alla är välkomna med. Men hur skall man göra för att alla skall få inbjudan? Eftersom Findus har en tv, lyfter han ut den så att alla kan se den. I nyheterna läser de upp att det

Så här gjorde vi

I gruppen Mymlorna på Hulta daghem finns 15 barn i åldern 5. Det roligaste med hela projektet tyckte barnen var att få göra figurerna till sagan, hitta på figurernas namn och berätta om dem.

Vi funderade över hur man kan vara snäll mot naturen och där hade barnen super fina tankar och idéer. ”Man skall inte skräpa ner i naturen, man får inte bryta kvistar från träden, vi ska minska på matsvinnet och vi ska även krama träden så de blir glada.”

Det som var mest intressant i boken tyckte barnen var elden, eftersom den var så fin och varm. Telefonen tyckte de också om eftersom den spelade musik. En annan sak som många barn även fastnade för i boken var då han drömde om en lycklig tid, mycket för dom fina bilderna.

Hur ser Axlotlen ut?

Den har röda spröten som sticker ut från huvudet, dens kropp är vit, den har två fötter och två händer (men tappar den tex. En arm så växer det ut en ny), den har en svans och den bor under vattenytan.

Vill du läsa ett sammandrag av boken *Mitt bottenliv*? Du hittar det på

www.sfv.fi/snallahjaltar

Friluftsdaghemmet Skogsgläntans collage

Friluftsdaghemmet Skogsgläntans berättelse

Friluftsdaghemmet Skogsgläntan i Larsmo var den andra vinnaren i tävlingen. Nedan finns deras fortsatta berättelse på boken Mitt bottenliv.

Efter den stora översvämningen kom det nya djur som blandade sig med axolotlarna och bosatte sig i den nya stora sjön som hade bildats. Det mesta var hav men några små landfläckar hade Axolotln och hennes barn sett när dom simmat runt i den nya sjövärlden. Uppe på land bodde det stora svarta containrar dit alla kunde föra skräp och sortera. Ett av de nya djuren var blåa bläckfiskar med toppiga vassa huvuden som hade utvecklat städa-armor och städade upp alla saker och skräp som låg kvar efter översvämningen och tömde skräpet ur sina huvuden i containrar.

Lunsarna – för det fanns många kvar förstod att de hade gjort fel och ville hjälpa till att få den nya världen att må bättre och fin igen så de gick på sjöns botten och dammsög och plockade upp telefoner och batterier och snart började sjöns botten se ut som den en gång sett ut.

Alla kom överens om att ta bra hand om jorden, sortera, hjälpa åt och inte skräpa. Sen levde alla 100000 Axolotlar, tigersalamandrar, lunsar (som numera hade gälar), fiskar, nya djur, växter och containrar tillsammans på den nya rena sjöplaneten och bäst av allt, den ensamma Axolotln behövde aldrig mera känna sig ensam (eller få röda prickar på sig).

Barnens tankar och beskrivningar om tävlingens tema och huvudkaraktären i boken

Vi var sex barn och två vuxna som jobbade med boken och collage. Det roligaste med uppgiften var att få söka material, klippa, limma och göra vårt collage. För att vara snälla mot naturen tycker vi det är viktigt att inte skräpa ner, man kan borsta bort allt skräp och städa upp. Man får heller inte förstöra ute i skogen. Hittar man en flaska kan man panta den. Skräp kan vi kasta i olika roskisar. Vi tyckte att Axolotln var väldigt speciell och såg rolig ut. Det fanns intressanta bilder i boken, mycket att titta på och en ny bok som vi aldrig har läst förr. Axolotln bor under vatten, den kan ha olika färger men den i boken var vit. Den är släkt med tigersalamandern, men dom får lungor och kan simma upp till ytan, axolotln är bara som den är, alltid lika. Den har rolig rosa hår som sticker ut från huvudet.

Vi som jobbade med projektet var från vänster: Sarah Granlund, Leon Östman, Enni Riska, Leo Nyfelt, Aron Sundkvist, Majken Snellman, Moa Björkskog och Angelica Storkamp. Bakom sitter Sonja Mäenpää.

Sviby daghems collage

Sviby daghems berättelse

Sviby daghem på Jomala, Åland, var den tredje vinnaren i tävlingen. Här får du läsa barnens fortsatta berättelse.

MITT BOTTENLIV BLIR ETT TOPPENLIV AV EN, INTE MERA, ENSAM AXOLOTL

Axolotlarnas barn växte upp och blev större och större, som mammor och pappor. De födde också fler axolotlar.

Dom hade många olika färger, gula, svarta och rosa.

Dom började på dagis och i skolan och sedan började de jobba när de blev vuxna. De jobbade med att plocka skräp, städa och leta efter sjögräs och bär till mat.

Tigersalamandrarna rymde och de bodde kvar i stan.

Sedan flyttade de alla till en sjö med finare vatten, vid en finare stad.

Vattnet var rent och turkosfärgat och där växte sjögräs och fanns sand och stenar på botten.

Staden var också ren och fin som i början av sagan. Där fanns träd, blåbärsbuskar, rosenbuskar, solrosor och andra blommor.

Då kom många djur tillbaka. Det var fiskar, hajar och hammarhajar, sjösniglar, bläckfiskar, maneter, krokodiler, axolotlar, mullvadssalamandrar, pirayor, clownfiskar, guldfiskar, musslor, sköldpaddor och krabbor.

Tigersalamandrarna ville också komma tillbaka när naturen och vattnet blev fint.

Lunsarna kom också tillbaka och nu hade dom blivit klokare och förstod att man inte ska kasta "skatter" i sjön. De satte upp soptunnor som de kunde kasta skräpet i och de började sortera.

Sedan kunde alla leva tillsammans och ha det bra och fint i sin nya miljö.

Dom levde länge till de blev gamla och sen dog de. ■

Sviby daghems svar på frågor om Snälla hjältar-tävlingen

a) Vad var det roligaste med uppgiften?

- Att göra tavlan; göra blommorna, husen, sjögräs och fiskarna på kollaget samt att läsa sagan.

b) Hur kan vi vara snälla mot naturen?

- Skräpa inte ner, ingen metall (till exempel skruvar) i naturen för då kan fåglar få det i halsen. Man kan plocka skräp.
- Inte bryta grenar av träd.
- Vara miljövänlig (inte kasta plast i naturen).
- Inte skrika så djuren får ont i öronen, inte följa efter djuren, inte söndra djurens hem. Inte döda djuren.
- Inte ta bort trädens bark.
- Man får slänga matrester i skogen det kan förmultna.
- Bara plocka äpplen då de är mogna.
- Man låter träden och växterna växa!

c) Vad var det i boken som var speciellt intressant och varför?

- Att höra att de fick massa massa barn.
- Att det blev eld.

d) Hur skulle ni beskriva axolotlen för någon som inte känner den?

- Till exempel då man kollar på den så ser man att den är rosa, har ögon, har hår.
- Den har svans, armar, fingrar, ben och ögon och en mun.
- Den är vit, rosa, blå, gul, röd, grön, svart. Den glänser.
- Det är en fisk som simmar.
- Att man kan se att den bor i vatten och man kan presentera den.
- Att den typ har sådana här röda strån som står ut från huvudet.
- Axolotlen är rund.
- Att den får skaffa nya vänner och så i vattnet.
- Om axolotlen tappar fot, arm eller huvud växer det ut nytt.

e) Hur många barn var det som deltog i att skapa bidraget?

- Alla barn i gruppen, det vill säga 25 barn.

Läroteket

har hittat sin plats i klassrummen

Text & Foto Sonja Finholm

– När jag spelar spel lär jag mig nya saker utan att ens veta om det. Det säger Samuel Hedman i klass fem i Kyrkostrands skola, en av de skolor som upptäckt Läroteket. Med hjälp av en mullvad som dyker upp ur sitt hål kan han öva tabellerna eller lära sig nya pronomen.

Det är dags för matematiklektion i klass fem i Kyrkostrands skola i Jakobstad. **Samuel Hedman** och hans klasskompisar tar fram datorerna och loggar in i Classroom där dagens uppgifter finns: Tabellövningar i Läroteket. Snart låter det mer som en dataspelsträff än en matematiklektion.

– Titta här! Om jag trycker riktigt snabbt och har alla rätt får jag rekordmånga poäng.

Samuel Hedman visar sitt favoritspel Mullvadsspelet. När man övar åttans tabell gäller det att snabbt klicka på den mullvad som dyker upp ur hålet med rätt svar.

Det här är bara ett sätt som läraren **Maria Hemgård-Nylund** plockar in uppgifter ur Läroteket i klassrummet. Även i modersmålsundervisningen har hon testat övningarna och näst i tur står geografi.

Jerome Boateng övar tabeller med hjälp av Läroteket.

– Vi ska snart börja med Europas länder och jag blev glad när jag såg att det finns färdiga uppgifter där man kan lära sig de olika länderna och deras flaggor, säger hon.

Maria Hemgård-Nylund upptäckte Läroteket för ett par månader sedan, och är positivt överraskad:

– Det här är ett fantastiskt material, dessutom utarbetat enkom för finlands-svenska skolor. Just då jobbade vi med bråk och hade jag plötsligt en massa färdiga övningar som jag kunde använda.

Maria Hemgård-Nylund har länge jobbat med att få in fler digitala verktyg i klassrummet. På nätet finns hur mycket som helst att välja mellan, men inte mycket som når över hennes ribba. Därför har hon också gjort en del material själv.

– Dagens skolelever är uppvuxna med det digitala och många av dem behöver tekniken för att kunna ta till sig kunskap. Jag tror inte att papper och penna kommer att försvinna ur klassrummen,

Melker Anderssen visar en uppgift i Läroteket. Bakom honom läraren Maria Hemgård-Nylund och klasskompisen Frida Sundholm.

” Läxläsningen blev både roligare och enklare tack vare Läroteket.

men vi behöver komplettera de traditionella läroböckerna. Det som är så bra med Läroteket är att man får både öva och befästa sin kunskap.

Maria Hemgård-Nylund visar hur hon jobbar. Hon tar fram Läroteket på den stora smartboarden i klassen, bläddrar fram till ämnet modersmål, rubriken ordklasser och en introduktion till pronomen. Sedan ber hon **Therese Nylund** och **Signe Enqvist** att komma fram till skärmen och spela Mullvadsspelet. Snart är hela klassen engagerad och hejaropen blir allt ivrigare. Flickorna kan sina pronomen och avklarar snabbt de tio nivåerna.

– Materialet är lätt att använda. Jag delar länken till uppgifterna och på så sätt hamnar eleverna genast rätt. Det här är också smidigt om man har en eller flera elever på distans.

Materialet är uppbyggt som små spel, quizzer och labrynter. Eleverna peppar varandra, och vill gärna slå varandras rekord. Maria Hemgård-Nylund har redan konstaterat att materialet också fungerar bra för att ge eleverna utmaningar på sin egen nivå.

– De svagare eleverna sporras att öva lite extra, medan de som redan kan sina tabeller hittar andra utmaningar.

Läroteket har även en föräldrahörna med tips på hur man kan stärka inläringen och hjälpa barnet att hitta motivation att ta itu med läxorna. Här kan man också lära sig mera om hjärnan och hur olika studietekniker fungerar. En som haft nytta av materialet är **Charlotta Wiklén** i Pargas. Hemma hos dem var läxläsningen ofta en utmaning och en källa till frustration.

Läroteket

- Webbplats med gratis läromedel för skolan samt läxhjälp för hemmen.
- Har utarbetats av **Daniela Strandberg** som jobbat som klass- och specialklasslärare.
- Består av tre delar: Elevhörnan, föräldrahörnan och lärarhandledning.
- Handlar om att förmedla kunskap och förståelse för hur vår hjärna och vårt minne fungerar. Här finns även konkreta tips på studietekniker som kan underlätta inläringen och läxläsningen.
- Materialet baseras på vetenskapliga rön och presenteras på ett förenklat sätt så att alla kan ta till sig informationen.
- Du hittar Läroteket på www.laroteket.com.

Läroteket uppmuntrar också till pausgymnastik, och hela femman ställer sig upp och dansar.

Både föräldrarna och sonen Isak har fått kämpa med motivationen.

– Läxläsningen blev både roligare och enklare tack vare Läroteket. Isak har lärt sig hur hjärnan fungerar och fått en bättre förståelse varför läxorna är viktiga. Dessutom har han hittat en studieteknik som fungerar just för honom. För oss var Läroteket helt enkelt den omstart vi behövde, säger Charlotta Wiklén.

Även om hon själv arbetar som lärare fick hon en hel del aha-upplevelser, framför allt när det gäller studietekniker. Både hon och Isak vet nu att det ibland behövs en paus när han ska lära sig till exempel många nya finska ord utantill, och att han lär sig bättre om han också skriver ner orden i stället för att bara läsa.

– En annan sak vi lärt oss är att planera provläsningen. I stället för att försöka lära oss allt samma kväll delar vi upp kapitlen.

På Lärotekets hemsida kan man också

Therese Nylund och Signe Enqvist visar Mullvadsspelet.

läsa vad andra föräldrar sagt. Enkelt att använda, informativt material och bra med interaktiva övningar som underlättar läxläsningen är några omdömen.

Eleverna i Kyrkostrands skola håller med – Läroteket är ett roligt sätt att lära sig.

– Jag lär mig bättre när jag spelar än när jag använder matematikboken. Dessutom är det mycket roligare, säger Samuel Hedman. ■

Med hjälp av Vännerna

LÄROTEKET

Fokusområde: En verksamhetskultur som främjar jämlikhet och nytänkande

Beviljat ändamål: Plattform med stöd för lärande för barn och vårdnadshavare

Bidragmottagare: Daniela Strandberg

Beviljat belopp: 33 178 euro

Tidsperiod: 7/2019- 8/2021

Förväntat resultat: Elever hittar egna lästragor och vårdnadshavare får redskap att stödja sina barn i deras lärande. Materialet stödjer också lärare i deras handledning av eleverna i deras lärande.

Bildning genom DVD

Projektet Bildningskraft (sidan 21) strävar efter att återuppliva intresset för och medvetenheten om bildningen. Utgående från och i relation till de utmaningar vi alla tillsammans står inför, både i lokala och globala sammanhang. Mycket välkommet! De problem och utmaningar vi står inför idag är ytterst komplexa och knepiga. Dessa förmår vi inte enbart hantera med mera kunskaper, utvecklade färdigheter eller förändrade attityder. Det vill säga genom att utveckla individens kompetenser. Varken livslångt lärande på ett individuellt plan eller än mer utbildning av den sort vi vant oss med, tar oss vidare.

De bildningssamtal inom projektet Bildningskraft som jag tagit del av, har för det mesta handlat om bildning som ideal. Ofta med fokus på individen, dennes orientering i och relation till sin samtid och det samhälle som hen lever i. Men bildning som ett ideal måste ackompanjeras av bildning som en process – en medveten och livslång strävan att bli mera människa. I denna process ingår modet att utsätta sig för livets mångfald, i vardag och i fest. Vi måste våga stanna upp, tänka till, förstå bättre, vara mera delaktiga och bry oss om – om våra medmänniskor och den miljö vi lever i.

För mig handlar bildning om människans behov, vilja och kapacitet, att tillsammans med andra människor arbeta medvetet för att förstå sig själv och sin samtid. Bildning består även av aktiviteter och handlingar genom vilka man lär sig att ta hand om sig själv, sina medmänniskor och sin livsmiljö. I bildning ingår behov och beredskap att förhålla sig sakligt-kritiskt till de gemensamma ärendena och vid behov ta ställning till dem. För att kunna återuppliva bildning för en hållbar framtid år 2021 behöver du och jag – vi – vara delaktiga i samhällslivet. Vi måste kämpa för mer kunskap och bättre färdigheter. Och kanske det viktigaste, vi måste finna och skapa sammanhang i vilka vi kan dela med oss av våra erfarenheter, kunskaper och åsikter. Bildning handlar om att *Delta*, *Veta* och *Dela*. Förkortningen blir DVD.

Jag har under hösten intervjuat lärare, kursledare och ansvariga inom en mångfald av aktiviteter i det finlandssvenska föreningslivet. Främst utgående från ett pedagogiskt perspektiv. Jag har ställt frågor om hur man planerar, genomför och utvärderar de kurser och aktiviteter man har ansvar för. Jag har varit nyfiken på hur man resonerar kring effekterna av aktiviteterna. Och kan konstatera att jag är imponerad över den pedagogiska medvetenheten och tydligheten. Aktiviteterna kännetecknas av tydliga funktioner och mål. Deltagarna utvecklar sina kunskaper, färdigheter eller attityder inom det tema eller område som kursen handlar om. Olika former av allmänbildande aspekter är dessutom närvarande. Bildningsakronymens Veta-dimension förverkligas väl. Kurserna och aktiviteterna får människor att komma samman. Under kurserna behandlas och delas både erfarenheter och åsikter. Funktionerna att *Delta* och *Dela* blir väl hanterade.

Utöver DVD:s tre funktioner kännetecknas alla kurser och aktiviteter av en stark gemenskap och delaktighet. De erbjuder deltagarna möjlighet att träffas och umgås med sina medmänniskor, vara närvarande. Man blir bekräftad av och bekräftar den människa som sitter eller står bredvid en själv. På ett trivsel- eller karacafé, i en vattengymnastikbassäng, i ett spelmannslag, på en kurs för tonårsföräldrar, i skolköket på en 4H matlagningskurs eller inom ramen för IKT-handledning för seniorer.

Petri Salo

PETRI SALO ÄR PROFESSOR I VUXENPEDAGOGIK MED LIVSLÅNGT INTRESSE FÖR DEN FRIA BILDNINGEN. FOTO: PETRI SALO

Bildning som ideal måste ackompanjeras av bildning som en process – en medveten och livslång strävan att bli mera människa.

HARU

– mot en gemensam horisont

Skolor för empati, samverkan och potential att växa

På ön Klovharun tillbringade Tove Jansson och Tuulikki Pietilä sina somrar. Där byggde de en stuga med ett enda rum, med fönster åt alla väderstreck, som för att bjuda in hela världen till sig. Ön representerar ett gott liv och är en symbol för skolnätverket Haru som bygger på en humanistisk värdegrund: öppenhet och nyfikenhet, uppskattning av mångfald, jämställdhet och vilja att värna om det gemensamma bästa.

Text Annette Jansson

Skolnätverket Haru vill hjälpa skolorna i deras uppdrag att stödja barns och ungas utveckling i socioemotionella färdigheter och arbetet för en socialt hållbar skolvardag. Målet är en tryggare och öppnare skola där alla känner sig delaktiga, och som stödjer välmående och individer att hitta sig själva och deras tilltro till sin egen förmåga.

För att uppnå målet behöver vi aktivt odla vänlighet och empatiskt bemötande, vilket motverkar hatretorik, mobbing, och psykisk ohälsa. Vi behöver öka viljan och förmågan att samarbeta. Vi behöver se eleverna, hjälpa dem att se sina styrkor och blomstra samt stärka den holistiska människosynen i våra skolor. Vi behöver jobba läsfrämjande och stärka de kommunikativa färdigheterna: förmågan att lyssna, föra en dialog och uttrycka sig mångsidigt och nyanserat, för att ge förutsättningar för fredliga och hållbara lösningar.

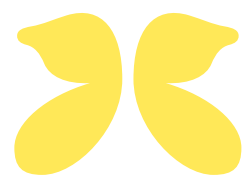
Med utgångspunkt i **Tove Janssons** berättelser och med läsning som verktyg jobbar vi i Haru med kommunikativa och socioemotionella färdigheter, bland annat empati och samarbetsförmåga.

Läsning är nyckeln till ett rikt och nyanserat språk, öppnar dörrar till nya världar, ökar förståelsen för andra människor och deras förhållanden och stärker förmågan att se olikheter som en rikedom. Dessutom erbjuder läsningen fantastiska möjligheter till goda samtal.

Med avstamp i läroplanens mål för individens utveckling, i de mångsidiga kompetenserna och i Agenda 2030 tar nätverket i samarbete med skolorna fram och delar goda modeller för hur man jobbar läsfrämjande och med frågor kring emotioner, samsyn och välmående i skolan. Verksamheten i skolnätverket Haru bygger på delakultur där skolorna inspirerar och lär av varandra.

Fakta om Haru

- **Nytt skolnätverk:** Haru
- **Koordinator:** Annette Jansson
- **Finansiärer:** SFV och Moomin Characters. Nätverket administreras av SFV.
- **Samarbetspartner:** ideella organisationer med motsvarande värderingar och målsättningar
- **Fokusområden:** socioemotionella färdigheter, samverkan, holistisk människosyn, välbefinnande och läsning.
- **Målgrupp:** lärare och ledare för grundskolan årskurs 1–6
- **Lansering:** Educa 2022

Text *Christine Skogman* ~ Foto *Rabbe Sandelin*

Mitt hjärta klappar för Haru

Annette Jansson har sedan hösten 2021 arbetat som koordinator för skolnätverket Haru. Då hon såg anställningsannonsen i mars 2021 var det som om den talade just till henne, och hon bestämde sig för att söka.

– Jag har alltid brunnit för pedagogisk utveckling: att föra en dialog kring lärande, att dela med mig av pedagogiska idéer och modeller och att utvecklas som pedagog, berättar Annette.

Som koordinator kan hon utveckla något nytt i samarbete med skolor och hon får jobba med läsning, språk och kommunikation utgående från **Tove Janssons** kulturskatt.

– Upplägget är oemotståndligt. Det känns speciellt fint att få jobba med värderingar och färdigheter som jag tror på och som jag är säker på att vår värld behöver för att vi alla ska utvecklas och må bra.

Det finns många innovativa skolprojekt idag. Vilket tomrum fyller Haru?

– I många projekt saknas kontinuitet och något bestående. Här kan Haru göra

skillnad eftersom tanken är att ta vara på det som redan gjorts, bygga broar och hitta nya samarbetsformer och synergier både med organisationerna och skolorna som deltar i nätverket. Och framför allt är tanken att stödja utvecklingen av en ny skolkultur och odla bestående verksamhetsformer i skolvardagen.

Många lärare är överarbetade, hur ska de orka engagera sig i ännu ett nätverk?

– Vi är mycket medvetna om att det idag finns en utmattning både bland elever och skolpersonal. Bara tanken på att engagera sig i ett nytt nätverk kan kännas betungande. Därför vill Haru verkligen bidra med ett mervärde, stödja skolorna i deras uppdrag och möta behoven på fältet, säger Annette.

Skolnätverket byggs upp kring en delakultur. Varför har ni valt det här sättet att jobba på?

– Vi tror på att generositet lönar sig och vill därför odla en delakultur i Haru. Det

görs så mycket bra i skolorna och organisationer har arbetat fram en massa fina material som vi vill dela och ge synlighet för. Samtidigt undviker vi att uppfinna hjulet på nytt och kan istället bygga vidare och hitta nya utvecklingsmöjligheter och former för samarbete. Eftersom nätverket också delar de idéer och goda modeller som skapas i Haruskolorna kan vi odla en tillsammanskultur där vi lyfter fram det goda och samtidigt visar och tränar uppskattning och bekräftelse. Tillsammans kan vi mer!

Varför har ni valt att jobba med empati och samverkan?

I den senaste OECD-rapporten talar man om socioemotionella färdigheter som personliga energikällor. Samarbetsförmåga, nyfikenhet, optimism och samverkan är faktorer som påverkar elevernas prestationsförmåga och skyddar mot depression och skoltrötthet.

– Satsningen på socioemotionella färdigheter ligger i tiden och behövs, och vi vet att samarbetsförmåga och emotionella färdigheter kommer att vara nyckelkompetenser i framtiden. Vi behöver kunna utnyttja varandras styrkor för att klara av framtidens utmaningar tillsammans.

Annette citerar ett stycke ur boken *Lilla Prinsen* av **Antoine de Saint-Exupéry**: ”Nu skall du få höra min hemlighet. Den är mycket enkel: det är bara med hjärtat som man kan se ordentligt. Det viktigaste är osynligt för ögonen”.

– Råven säger något mycket viktigt här. Jag tror vi behöver möta varandra med hjärtat, uppmuntra och stärka det positiva. I Grunderna för Gymnasiets läroplan talas det också om hjärtats bildning och om att växa som människa. Ledord är bland andra godhet, ansvar, nyfikenhet och samhörighet. Det här vill Haru satsa på.

En ny port mot det Otroliga, det Möjliga, en ny dag där allting kan hända om man inte har nånting emot det.

Tove Jansson, från boken *Muminpappans memoarer*

Bland annat det här får skolorna som ansluter sig till skolnätverket Haru:

Tillgång till **skolnätverkets webbplats** med pedagogiska materialpaket som bygger på mångsidiga, kreativa och funktionella arbetsmetoder med utgångspunkt i läsning, i huvudsak texter av Tove Jansson. Läsningen är en språngbräda till olika teman och ger möjligheter att jobba ämnesöverskridande, den ger möjligheter till goda möten där vi kan jobba med känslor och styrkor och där vi kan se och bekräfta varandra. Det ökar välmående och elever som mår bra är också elever som lär sig.

En **årsklocka – Haru läsåret runt** med inspiration och material för flaggdagar, temaveckor med mera. Här samlar vi bland annat material och temahelheter som ordnas och produceras av nätverkets samarbetspartner. Årsklockan ger hela skolan en möjlighet att engagera sig och jobba tillsammans mot ett gemensamt mål.

Inspirationsworkshopar för både elever och lärare med utgångspunkt i Harus pedagogiska material samt frågor kring värdegrund, emotioner, läsning och socio-emotionella färdigheter.

Pedagogiska kaféer, litteraturcirkel och seminarier utgående från olika teman, nätverkets målsättningar och önskemål från skolorna.

Nyhetsbrev om vad som är på gång i skolvärlden, best practices från Haru-skolorna, tips om fortbildningar, pedagogisk litteratur och annat aktuellt utgående från skolornas önskemål.

Hallå där Roleff Kråkström, VD för bolaget Moomin Characters, varför är ni med som finansierare i skolnätverket Haru?

– Skolnätverket Haru är ett gemensamt initiativ med Svenska folkskolans vänner som vi delar värderingar och intressen med. Vi vill absolut inte ”muminifiera” nätverket. Namnet Haru har som avsikt att indikera, inte understryka.

Ja, varifrån kommer namnet Haru?

– Haru betyder kobbe, och syftar i det här fallet Klovharun som är en liten ö i yttersta havsbandet i Finska viken. Det är också namnet på nätverket vars syfte är att skapa en verksamhetskultur i skolorna där man har en samsyn och jobbar för gemensamma målsättningar och värderingar.

Hur ser du på nätverkets mål och teman?

– Målet är en trygg, öppen och hållbar skola som stöder välbefinnande och personlig utveckling och där alla känner sig delaktiga. Nätverkets centrala tema är att hämta inspiration i Tove Janssons livsverk, men vi vill inte att folk ska tro att vi vill tvinga barn att bara läsa Toves litteratur. Vi tycker att den är riktigt bra och tillräckligt bra för att alltid hållas framme. Och gärna ha den som en inspirationskälla. Men det viktiga är att läsa och skriva – det kan handla om vad som helst. ■

Där bor kärlekens väsen

Ett vänligt ord kan göra under.

Så skrev prästen och diktaren Paul Nilsson (1866–1951) i sin vackra psalm till en mjuk 1600-talsmelodi. Många kunde må gott av att lyssna till honom i en tid när fördömanden och aggressiva verbala utfall hör till vardagen. Man behöver inte vara moralist för att ogilla det språkbruk som allmänt breder ut sig i samhället.

Inte minst politiker får i dag räkna med att fråntas allt mänskligt värde på nätet. Något måste man tåla om man är en offentlig person, brukar det heta. Men ingen kan kräva att den som träder i demokratins tjänst automatiskt måste acceptera vilka påhopp som helst.

Med detta menar jag inte att makthavare ska strykas medhårs. Kritisk och granskande journalistik har aldrig varit viktigare än nu, när den reella makten ofta är ansiktslös och döljer sig bakom finansiella rökridåer. Men själva samtalstonen, vårt sätt att bemöta medmänniskorna, är ofta så uppskruvat och hatiskt att det skär i alla sinnen. Som om inte livet innerst inne vore fantastiskt!

Till all lycka finns det röster som trotsigt lyfter fram det positiva i tillvaron. En av dem tillhör författaren Per Wästberg, den suveräne prosaisten, som sedan 1996 är inflytelserik medlem av Svenska Akademien. Han har utvecklat hyllningstalet till en konst. Det gäller framför allt presentationer av litterära pristagare, där Wästberg kan briljera med sin enorma beläsenhet. Texterna finns samlade i en rad volymer med titlar som *Lovtal* och *Lovord*. I den senaste boken *Hyllningar* handlar det om diktare som nyligen avlidna Sirkka Turkkka, klassikern Stig Dagerman och Nobelpristagaren Louise Glück.

Wästberg skriver på de porträtterades villkor, anpassar sig lyhört till deras sätt att formulera sig. Och då ska man komma ihåg att han i egna skönlitterära alster är en av det svenska språkets verkliga mästare. Inför andras skapande visar han en ödmjukhet, som det vore en nåd att uppleva också i ett större samhälleligt sammanhang.

Per Wästberg lovordar sina objekt, känner en stilla lycka över en vacker formulering. Hans hyllningar fördjupar livskänslan på ett sätt som den ohejdade aggressionen aldrig gör.

Psalmisten hade rätt. Alla behöver ett vänligt ord, en hand som torkar ögats tår. I den gestalten bor kärlekens väsen.

Gustaf Widén

ÄR JOURNALIST OCH FÖRFATTARE

”

Man behöver inte vara moralist för att ogilla det språkbruk som allmänt breder ut sig i samhället.

Pengar, klass och utbildning – ansikten med många uttryck

Text Camilla Lindberg ~ Foto Rabbe Sandelin

Tarre Ahlfors slår hål på en del myter som berör kopplingen mellan socioekonomiska faktorer, välmående och skol- och studief framgång. – Det har ingen betydelse i vilken stadsdel i Helsingfors man bor. De ungdomar jag möter som inte mår bra bor både i rika stadsdelar som till exempel Eira och i invandrartäta Östra centrum.

Tarre Ahlfors är magister i vuxenpedagogik och verksamhetsledare för ungdomsverkstaden Sveps som finns i Helsingfors centrum. Här erbjuder man uppsökande verksamhet, inledande social träning i grupp och olika verkstäder där unga får övning i livshantering och vardagsfärdigheter. Sveps erbjuder också hjälp till ungdomar som ska ut i arbetslivet.

De som kommer till Sveps härstammar från olika samhällsklasser och har varierande bakgrund. Det som förenar ungdomarna är att de inte mår bra. En bidragande orsak kan vara familjens ekonomiska situation och status, eller den egna penningsituationen.

För många år sedan arbetade Tarre Ahlfors med en ungdomsgrupp. Nästan hälften av ungdomarna bodde i någon av de rika stadsdelarna i Helsingfors centrum.

– I den här typen av familjer finns det pengar, men kylskåpet kanske ändå är tomt. Det finns ingen vuxen där hemma som fyller det. Man prioriterar kanske karriären, utlandsresor och andra saker som har hög status. Följden kan bli ungdomar som mår väldigt dåligt.

Tarre Ahlfors har märkt att förväntningarna på barnen tenderar att vara höga i dessa dyrortsområden. Samtidigt saknas ibland stöd och föräldranärvaro.

– Hos vissa ungdomar kan den här frånvaron yttra sig i svaga skolprestationer, att man börjar röka cannabis för att lindra stressen, eller så dricker man öl på helgerna. De här ungdomarna skulle behöva ett betydligt större stöd än vad föräldrarna kanske tror. Vuxennärvaron är alltid viktig, säger Tarre Ahlfors.

Han berättar om en annan familj i samma dyrortsområde där pengarna i stället alltid var slut. Det berodde på att

föräldern prioriterat att bo i den dyra stadsdelen som har hög status, även om familjen egentligen inte hade råd.

– Sådana situationer leder till stor stress i familjen. Man måste kanske jobba ännu mera för att ha råd att bo kvar och upprätthålla sin standard. Det inverkar i slutändan på ungdomarna som får en stressfaktor till i vardagen, och det påverkar hela den ungas livssituation.

Tarre Ahlfors har ett stort hjärta för de ungdomar han möter och krossar gärna följande myt. Den om att barn och ungdomar som bor i fattiga dysfunktionella familjer i förorterna, skulle vara ansvarslösa och helt strunta i skola och utbildning.

– Det kan vara precis tvärtom. Många av ungdomarna jag möter har insjuknat i ett felaktigt medberoende och fått axla fel roll och bära ett alltför stort ansvar i tidig ålder. De kanske säger att ”mamma

klarar sig inte utan mig”, och så vill de inte flytta till egen bostad, även om de skulle må bättre av det.

Tarre Ahlfors berättar att kontakten med ungdomarna ofta leder till att man får gå in och hjälpa en hel familj.

– När de unga börjar må lite bättre själva, så kanske det väddar till oss att nu behöver också syster och pappa få hjälp. I vissa invandrarfamiljer är man rädd för myndigheterna, och dit kan skolan höra. Ofta måste vi också avdramatisera vår roll.

Under de år som Tarre Ahlfors har jobbat tillsammans med ungdomar har han hunnit möta många med svåra hemförhållanden, men han ser ändå positivt på situationen.

– Många unga som haft en otroligt tuff uppväxttid, kan ändå vara underligt hela.

Tuffa hemförhållanden och problem som är kopplade till familjens ekonomiska situation tar sig mångskiftande konkreta uttryck. De kan handla om olika typer av missbruk, inlärningssvårigheter och ensamhet som leder till depressioner och mental instabilitet.

– När de kommer till ungdomsverkstaden handlar det om att kartlägga vilken boll man ska börja jobba med. Ungdomarna bestämmer själva vilken.

Tarre Ahlfors

Många unga som haft en otroligt tuff uppväxttid, kan ändå vara underligt hela.

Tarre Ahlfors berättar att många ungdomar vill känna att de behövs i samhället.

– De känner ofta stor stress från samhällets sida att snabbt börja studera, söka jobb och bli en bra skattebetalare, när deras huvudmålsättning borde vara att sköta om sig själva tills de börjar må bättre, säger Tarre Ahlfors.

De här ungdomarna finns mitt ibland oss. Kanske bor de vägg i vägg med oss. Vi möter dem kanske i vårt eget hem, eller i stadsbilden. Vad kan man göra för att stöda och hjälpa dem? Det är en fråga som många ställer sig. Tarre Ahlfors svar kommer snabbt.

– Varför tycker vi att en somalisk flicka hellre ska bli närvårdare än diplomingenjör? Det är en fråga man behöver fundera på, säger han.

Eller för att vända på steken. Vad hindrar en flicka som är uppväxt i en akademikerfamilj i en rik stadsdel från att bli snickare om hon helst vill bli det?

– Alla unga är inte intresserade av att hoppa in i ekorrhjulet, eller att göra en högstatuskarriär, säger Tarre Ahlfors.

Hans uppmaning till alla som vill hjälpa ungdomar att hitta sin plats i samhället är tydlig.

– Ställ frågan: Vad vill du med ditt liv? Lyssna sedan på ungdomarna och kom inte med färdiga svar. ■

SFV Start! siktar på jämlik start för alla skolungdomar

start.sfv.fi

Illamåendet bland skolungdomar har inte alltid enkelt förklarade sociala faktorer, så som intervjun med SVEPS-ledaren Tarre Ahlfors visar. Det som däremot forskningen visar entydigt är att social bakgrund kan vara avgörande då det gäller studief framgång, och själva gnistan att studera vidare. Av de som idag tar en universitetsexamen har nästan hälften föräldrar med motsvarande utbildning, medan endast 4 procent har föräldrar med grundskoleutbildning.

Det är här utmaningstävlingen SFV Start! vill ingripa. Och det handlar inte bara om de ungas möjligheter att klara sig på den framtida arbetsmarknaden, utan också om deras och hela familjens

välmående. Det finns nämligen en stark koppling mellan svaga framgångar i skolan, avbruten eller låg utbildning och en svag ställning i samhället – med risk för utanförskap och avsaknad av möjligheter att kunna påverka de egna omständigheterna.

Då du läser detta har sex lag av tolv presenterat sina lösningsförslag under SFV Start!-semifinalen, och gått vidare i utmaningstävlingen. Läs allt om hur tävlingen fortsätter på utmaningstävlingens egen webbplats. Finalen sker under utbildningsbranschens stormässa Educa i slutet av januari 2022, och vinnaren, som erhåller 100 000 euro för att skala upp och förverkliga lösningen, avslöjas den 17 februari.

Rektor Nicke Wulff (andra från höger) från Cygnaeus skola i Åbo är med på noterna då specialläraren Annika Sahi (i förgrunden) föreläser om vikten av positiv psykologi i skolvärlden.

Cirka 30 lärare deltog i mötet den 5 november då skolnätverket Den välmående skolan ordnade sin sista nätverksträff i SFV-huset G18 i Helsingfors.

Välbefinnande i fokus

då SFV satsar på fortbildning av lärare

Text & Foto Mikael Sjövall

Skolvärlden skulle gynnas av positiv psykologi och fokus på elevernas styrkor, anser specialläraren Annika Sahi vid Karamalmens skola i Esbo, som var huvudtalaren på nätverket Den välmående skolans sista träff.

Stämningen i SFV-huset G18 i Helsingfors är uppsluppen. Ett trettiotal lärare och rektorer har mött upp för att komma välbefinnandet på spåren. Debattglädjen är påtaglig.

– Syftet med det här nätverket är att utväxla kunskap och lära oss av varandras erfarenheter i skolvärlden, säger Niklas Wahlström, sektorsansvarig för utbildning vid SFV.

Skolnätverket *Den välmående skolan* körde i gång i september i fjol och har hunnit med sju träffar sedan starten. På

grund av coronapandemin har hälften av sammankomsterna ordnats virtuellt.

– Vi har bjudit in inspiratörer som har föreläst om aktuella teman på varje träff. Den röda tråden i alla sessioner har kretsat kring olika sätt att stärka ledningens, lärarnas och elevernas välbefinnande, säger Wahlström.

FOKUS PÅ POSITIV PSYKOLOGI. Deltagarna företräder skolor i södra Finland, från Åbo i väster till Lovisa i öster.

– Det har varit en väldigt bra fortbildningshelhet. Jag har uppskattat alla dis-

kussioner och möjligheten att träffa andra skolledare och lärare, säger Petra Paakkanen, rektor vid Lovisavikens skola.

Vad tar du med dig från nätverksträffarna till den egna skolan?

– Tänkesättet att det är viktigt att fokusera på elevernas styrkor och positiva egenskaper. Vi kommer bland annat att ordna regelbundet återkommande träffar med elevrådet för att öka elevernas delaktighet i skolan, säger Paakkanen.

Den positiva pedagogiken genomsyrade

” Positiv psykologi innebär inte att man intalar sig själv att det går bra hela tiden. Det handlar om att bygga upp elevens självförtroende och resiliens.”
Annika Sahi, speciallärare

programmet på nätverkets sista träff i november med specialläraren Annika Sahi som inspiratör och föreläsare.

– Skolvärlden har tidigare fokuserat mycket på utmaningar, svårigheter och sådant som inte fungerar. Genom att i stället lägga vikt vid det positiva och det som lyckas kan vi hjälpa eleverna att lära sig bättre, säger Sahi.

Enligt Sahi handlar den positiva psykologin inte om att förkväva negativa känslor eller att förneka motgångar.

– Positiv psykologi innebär inte att man intalar sig själv att det går bra hela tiden. Det handlar om att bygga upp elevens självförtroende och resiliens. Det betyder inte att man skulle frångå vare sig krav eller gränser, säger hon.

Annika Sahi hänvisar bland annat till psykoterapeuten Åse Fagerlund och

Niklas Wahlström, sektorsansvarig för utbildning vid SFV, är koordinator för projektet Den välmående skolan.

författaren Pasi Sahlberg som bäge efterlyser en pedagogik som bygger på elevernas styrkor och resurser. Enligt Sahlberg skapar en inspirerande skola lycka i stället för konkurrens.

ATTITYDEN AVGÖRANDE. Resonemanget får understöd av rektor Nicke Wulff vid Cygnaeus skola i Åbo, som också ser utmaningar vad gäller lärarnas ork och resurser att bemöta varje elev på individnivå.

– Jag vill också tala om förutsättningar. Tidsbristen i skolorna är kronisk. Den nya läroplanen kräver fler administrativa uppgifter av oss och det drabbar eleverna, säger Wulff.

Sahi uppmanar alla pedagoger att fira framgångar i stället för att vältra sig i misslyckanden.

”

Det har varit en väldigt bra fortbildningshelhet.

Petra Paakkanen, rektor,
Lovisavikens skola

Det är viktigt att fokusera på sina egna styrkor om man ska må bra, anser specialläraren Annika Sahi.

Tacksamhet och vänlighet är viktiga ledstjärnor i den positiva psykologin.

– Vi kan välja mellan att säga ”det var en jobbig lektion” eller ”jag lyckades” då vi kommer in i lärarrummet, säger hon. Enligt Sahi är tacksamheten och vänligheten viktiga ingredienser i uppbyggnaden av det egna välbefinnandet.

– Vi ska tillsammans med eleverna i Karamalmens skola pyssla ihop ett tacksamhetsträd som består av löv med små meddelanden där eleverna får skriva vad de är tacksamma för.

En annan pedagogisk satsning är att namnge de egna styrkorna och förse dem med färger som sedan återges i avbildningen av de egna fingrarna.

– Positiva känslor vidgar oss och ger

oss krafter att uthärda motgångar.

Abiturienten **Ellen Höglund** vid Gymnasiet Grankulla samskola skriver under påståendet.

– Om man inte känner sig inkluderad i skolmiljön mår man inte bra. Det är viktigt att eleverna känner sig accepterade och trygga i kontakten med andra elever och lärarna, säger Höglund.

Abiturienten **Felicia Sahi** anser att konstruktiv respons kan hjälpa eleverna att bli inspirerade av ett skolämne.

– Vi har en lärare som brukar understryka att han ser när man har försökt sitt bästa. Det är viktigt att fokusera på det positiva, säger hon. ■

Skolnätverket Den välmående skolan

- Fokus på välbefinnande i de finlandssvenska skolorna.
- Involverade 18 skolor i södra Finland. Två personer från varje skola deltog i nätverkets fortbildning.
- Sammanlagt 6 gymnasier, 3 enhetsskolor, 2 skolor med årskurserna 7–9 och 7 skolor med klasserna 1–6 deltog i nätverket.
- Nätverket koordinerades av Niklas Wahlström, sektorsansvarig för utbildning vid Svenska folkskolans vänner.
- Sammanlagt 7 träffar har ägt rum sedan nätverket grundades i september i fjol.
- På deltagarnas önskemål ordnas under nästa strategiperiod en fortsättning av nätverkets verksamhet.

Bybor och kulturutbud

Jag har bott i två städer och en by. De kan lätt rangordnas enligt population, skogsareal per capita och kulturutbud.

Den största har minst skog, mest folk och störst kulturutbud.

Den minsta har mest skog, minst folk och minst kulturutbud.

Den mellersta har måttligt med skog, lagom med folk och kulturutbudet förvänar mig om och om igen.

Jag spenderade mycket tid för mig själv när jag var barn. Det blir så om man bor i det sista bofasta huset i byn, det där skogen är ett stövelkast bort och åkrarna breder ut sig som Serengeti bakom huset. Det är lätt att romantisera i efterhand, men jag tror ensamheten gav mig mycket. Fantasin frodas i ledan.

Men det gav inte bara fantasin bränsle, det gav mig en grundinställning till livet, en inställning som i sin tur sporrades ytterligare av att växa upp i en företagarfamilj.

Du kan inte vänta på att något ska hända. Du måste själv se till att det händer.

Det är lätt att vara i en storstad. Den kräver inget av dig. Den känner dig inte, vet inget om varifrån du kommer eller vart du är på väg. Den bryr sig inte.

En liten ort kräver mer av dig. Den släpper inte taget om dig, den vet vem du är och den har förväntningar på dig. Det kan vara betungande, men det är för att den bryr sig.

Ett mindre ställe skapar större lojalitet, rentav kräver den.

När jag flyttade till Helsingfors var jag övertygad om att jag skulle gå på konserter hela tiden. Jag skulle se alla stora band som kom till Finland och ta varje chans att gå på teater.

Jag skäms fortfarande för att jag missade Kristina från Duvemåla på Svenska teatern. Jag skriver för bövelen musiker och kom mig inte för att se den. Mina tonårshjältar Iron Maiden har gästade min nya hemstad mer än en gång och Bruce Dickinson har spanat över publikhavet och undrat var jag är.

Faktum är att det i större städer råder ett ständigt överutbud. Alternativen är så många att du drunknar i en pöl av obeslutsamhet. Det händer så mycket så det lättaste är att göra ingenting. När jag ser tillbaka på de senaste åtta åren spenderade i landets huvudstad är jag förvånad över hur lite jag sist och slutligen engagerat mig i stadens kulturliv. I de stora evenemangen, men framförallt de små.

Orsakerna och ursäkterna är givetvis många, livssituation, jobb, studier, språkmur och lättja.

Sedan fem månader tillbaka bor jag i Vasa och har på veckobasis häpnat över alternativen och kulturutbudet. Det händer givetvis mindre än i Helsingfors, men jag bryr mig mer. Jag går hellre på evenemang, känner ett större ansvar att stöda det som ordnas. Det i sin tur beror kanske på någon sorts knutpatriotism och att det är små kretsar där en ofta känner någon som är med och ordnar.

Det är väl bara att konstatera, jag är en bybo i själ och hjärta. Sist och slutligen är du själv ansvarig för att skapa den by du vill ha, oavsett var du är.

Axel Åhman

ÄR JOURNALIST, FÖRFATTARE
OCH MEDLEM I HUMORGRUPPEN KAJ.

”

Du kan inte vänta på att något ska hända. Du måste själv se till att det händer.

Till vänster: Jonas Ahlskog, Marina Lindell, Bengt Kristensson Ugglå och Susanna Ginman diskuterar bildning som begrepp, och SFV:s bildningsantologi. Till höger: SFV:s biografiförfattare Raili Gothóni intervjuas av Henrik Huldén.

Framgång på Helsingfors bokmessa

SFV hade åter en synlig närvaro vid årets bokmessa i Helsingfors. Raili Gothónis biografi över författaren Tito Colliander väckte berättigt intresse och sålde bra. Även bildningsantologin med Jonas Ahlskog som redaktör presenterades på det svenska området Bokbyns stora scen, och hade fin åtgång.

Som allmännyttig förening har SFV inte kommersiella intressen med sin bokutgivning. SFV-biografierna över finlandssvenskar som inte får glömmas bort har därför inte heller tryck på sig att sälja stort, och de hålls alltid i lager.

– Men visst är det roligt när en SFV-bok även säljer hyggligt. För oss är bokmässan också ett intressant sätt att komma ut och träffa våra målgrupper, säger sekreteraren för SFV:s biografikommitté Rabbe Sandelin, som även koordinerar SFV:s mäsaktiviteter.

Vid varje mässa säljs också ett skapligt antal av de allra första SFV-biografierna, som kom ut för tio år sedan.

– Varje år finns det människor som upptäcker vår äldre utgivning som ”ny”.

Det uppstår alltså hela tiden en ny marknad för de äldre böckerna. Man märker också tydligt om något biografiojekt kommit på tapeten annanstans – då ökar efterfrågan även på vår tidigare utkomna biografi. Hilma Granqvist och Anna Bondestam är bra exempel.

Satsningen på en egen mässmonter utnyttjas alltid fullt ut. I år lyfte SFV:s mässmonter i tillägg till biografierna fram projektet *Bildningskraft*, och möjligheterna att via SFV:s studiecentral få bidrag för bokcirklar.

BRA MED PUBLIK. Före mässan fanns det farhågor om att publiksiffrorna skulle bli magra.

– Det var ändå tydligt att det fanns ett uppdämt behov av att komma ut och träffa folk, och umgås kring det trevliga ämnet böcker. Det sammanlagda besöksantalet på 52 000 slår inga rekord, men med tanke på omständigheterna, och på att Vin- och matmässan inte ordnades samtidigt som så många gånger förr, måste resultatet ses som mycket bra. ■

Vänner till Vännerna i SFV-montern efter boklanseringarna.

Efter bokmässolördagens boklanseringar på stora scenen är det dags för småskaligt firande i SFV-montern.

Författaren Carl Fredrik Sandelin diskuterar böcker med bokmässans tidigare programchef Stig-Björn Nyberg.

Föreningsresursen upprätthålls av SFV:s studiecentral och där hittar du fakta, tips, råd och svar på frågor gällande olika aspekter av föreningsliv i Svenskfinland. www.foreningsresursen.fi

Malin Ström

SAKKUNNIG,
SFV:S STUDIECENTRAL/FÖRENINGRESURSEN

Föreningslivet efter Coronapandemin

Föreningslivet börjar återgå till det nya normala efter pandemin. Föreningarna har börjat ordna evenemang igen, men funderar över vilka verksamheter som kanske levat ut sin tid under pandemin och vilka nya verksamheter det finns behov av. Har föreningen kvar sina frivilliga eller behövs nya frivilliga?

Många föreningar har lagt sin verksamhet på is under pandemin. Restriktionerna har gjort att föreningarna inte kunnat ordna aktiviteter som tidigare, samtidigt som folk varit rädda för smitta och inte velat delta i olika evenemang och aktiviteter. Finns dessa deltagare kvar, väntar de på att föreningen ska börja ordna aktiviteter igen, eller har de vant sig vid att vara hemma och ser det som ett mer lockande alternativ? Kan vi ordna någonting via skärmen efter pandemin, eller har folk tröttnat på att sitta vid skärmar, och bara i yttersta nödfall deltar i möten elektroniskt?

Mervärde är ett ord som jag kommer tillbaka till i mina resonemang kring olika aktiviteter. Svenskfinland är stort och i flera organisationer har vi verksamheter som engagerar väldigt få per region och då känns det motiverat att ha träffar och möten virtuellt. Då kan personer med samma intressen stråla samman, i stället för att träffen skulle inhiberas på grund av för få anmälda. Mervärdet är att träffen blir av, och att deltagarna får träffa likasinnade från andra regioner som brinner för samma sak.

Lockas deltagarna av virtuella heldagsevenemang då mötesrestriktionerna har luckrats upp? Det är jag tveksam till. Mervärdet med evenemangen är nog att kunna mingla

mellan föreläsningarna, se nya människor och gamla bekanta, komma bort hemifrån, se något annat än gatan utanför huset där man bor.

Hur fina evenemang vi än ordnar, tycker jag ändå vi alltid ska fundera på mervärdet med själva evenemanget. Under pandemin har vi ju inte haft brist på olika föreläsningar som strömmats digitalt, och vi har också kunnat ta del av konserter, teaterföreställningar och filmer. Så jag tror inte att vi enbart törstar efter själva evenemanget utan allt det där kring evenemanget, som gör det till en helhet. En välkomnande värd, en välkomstpåse med föreläsningmaterial och lite reklammaterial, en kaffe med en liten chokladbit i pausen, en stimmig lunch med både kända och okända ansikten. För att sedan rusa till bussen, tåget med andan i halsen eftersom det drog ut på tiden innan man pratat och hejat på alla. Det är det jag tror att vi längtar till.

Men vi kan inte nu lägga hela bördan på våra organisationer och föreningar, vi måste stöda dem i verksamheten de ordnar eftersom många föreningar haft mindre inkomster under pandemin. För dem kan det vara gott nog att bara komma i gång och börja ordna aktiviteter igen. En föreläsning i hemkommunen kanske inte ger det mervärde som gör att jag automatiskt anmäler mig, men jag kan själv bidra till att kvällen ger mig ett mervärde; jag kan höra av mig till en bekant och föreslå att vi åker tillsammans, äter en gemensam middag före jippet eller varför inte kombinerar deltagandet med andra aktiviteter som till exempel se en utställning eller besöka ett museum som bara inte blivit av. ■

§ 2 ENLIGT SFV:S STADGAR

Svenska folkskolans vänners rf:s syfte är att främja svenskt bildningsarbete i Finland genom att understöda utbildning och bibliotek, bevilja studieunderstöd samt stödja andra former av finlandssvenska bildnings- och kultursträvanden.

MEMLEMMAR I UNDERSTÖDSFÖRENINGEN FÖR SFV PER 23.11.2021

6683_{st}

MEMLEMMAR I SVENSKA FOLKSKOLANS VÄNNER PER 23.11.2021

343_{st}

SFV:S FONDER

422_{st}

ANTALET KURSER SOM ORDNADES 2020 I SAMARBETE MED SFV:S STUDIECENTRAL

786_{st}

TOTALA ANTALET KURSER REGIONVIS ÖSTERBOTTEN

398 kurser

ÅBOLAND

69 kurser

NYLAND

319 kurser

TOTALA ANTALET DELTAGARE I KURSERNA 13 834 personer

ANTAL CIRKLAR OCH CIRKELDELTAGARE

46 cirklar, 401 deltagare

SEKTORVISA MÅLEN FÖR SFV:S STRATEGI SOM STARTAR 2022

UTBILDNING

1. SFV vill uppnå högre välbefinnande inom utbildningen genom

- ökade kunskaper hos undervisningspersonalen om de faktorer som stödjer välbefinnande och motverkar illamående, mobbning och utanförskap bland barn och unga.
- utvecklade exekutiva färdigheter bland barn, elever, studerande och lärare som stöder välmående.
- organisations- och verksamhetsmodeller som stöder kollegialt stöd och goda arbetsgemenskaper.
- förstärkning av hållbart ledarskap i utbildningsanstalterna

2. SFV vill uppnå jämlikhet i utbildningen genom

- utvecklandet av stöd som motverkar olika förutsättningar att lära.
- pedagogiska arbetsmetoder som stöder individanpassade läroprocesser och som sporrar individen att fullt utnyttja sin egen potential att lära.
- utvecklandet av lärandeanalytik som stöder differentiering, personlig handledning och utveckling av elevernas metakognitiva färdigheter.

KULTUR OCH BIBLIOTEK

SFV vill uppnå ökat intresse för, kunskaper om och mångfald inom konst och kultur genom

- ökat samarbete mellan grundläggande konstundervisning och småbarnspedagogiken, grundläggande utbildningen eller andra stadiet.
- ökat samarbete mellan kulturaktörer, bibliotek och läroanstalter
- kompetensutveckling som stärker lärarnas undervisning i konstämnen eller stärker integrering av konstämnen i andra ämnen.
- kulturupplevelser för barn och unga med koppling till läroprocesser.

Ansök om bidrag:
sfv.fi/bidrag

FRI BILDNING

SFV vill genom den fria bildningen uppnå ett starkare engagemang och en bredare bildning, för att skapa en positiv förändring som motkraft till samhälleliga utmaningar. Det kan ske genom

- kunskapsdrivet fokus på social, kulturell och ekologisk hållbarhet.
- ökad delaktighet, inkludering och engagemang i nyskapande verksamhet.
- att stärka demokratin och motverka polarisering
- att nå ut till och engagera nya målgrupper
- att främja digital inkludering och medverkan

STUDIECENTRALEN

SFV vill uppnå en starkt bildningsidentitet och -medvetenhet inom föreningslivet genom att

- medvetandegöra och synliggöra bildningen och läroprocesserna i föreningslivet
- utveckla och sprida pedagogiska verktyg och tillvägagångssätt
- utveckla mångsidiga lärmiljöer
- fokusera på utfall, påvisbara effekter och genomslag
- utveckla och sprida beprövade koncept kring lärande.

FRI ANSÖKNINGSTID

Vi tar emot ansökningar och delar ut allmänna bidrag kontinuerligt. Du kan ansöka om bidrag för projekt vars verksamhet är i linje med de målsättningar som SFV har för nuvarande strategiperiod. Mer information: www.sfv.fi/bidrag

KOM MED I SFV!

Som medlem får du SFV-magasinet, SFV-kalendern (SFV:s årsbok), och som ny medlem en bok ur SFV:s skriftserie. Dessutom får SFV-medlemmar rabatt på böcker från Schildts&Söderströms. Medlemskapet i Understödsföreningen för Svenska folkskolans vänners kostar 15 euro/år. Skriv in dig på webbsidan www.sfv.fi/medlem, ring 045-121 08 64 eller skicka e-post till sfv@sfv.fi.

Adressförändring

Meddela oss din nya adress via www.sfv.fi/medlem

DONATIONER OCH TESTAMENTEN

Vill du vara med i vårt bildnings- och kulturarbete? Din donation hjälper oss att fortsättningsvis stärka utbildning, kultur och fri bildning på svenska i Finland.

Kontakta kanslichef Johan Aura, johan.aura@sfv.fi eller 040-3559 935.

Text Tove Fagerholm

BÖCKER ATT LÅNGSAMLÄSA

Marilynne Robinson

Med sitt långa gråsprängda hår böljande ner över skuldrorna ser Marilynne Robinson ut som en äldre hippie. Det skojar hon själv om. Hennes bakgrund är allt annat än cool: född i Idaho, bosatt under många år i Iowa, har undervisat årtal på ett offentligt universitet och är dessutom kalvinist!

Marilynne Robinson, föddes 1943 och växte upp i den lilla staden Sandpoint nära den kanadensiska gränsen. Fadern arbetade inom timmerindustrin, modern var hemmafru. ”Jag ska bli en berömd konstnär och min syster blir en stor poet,” förkunnade hennes bror redan under skoltiden.

Han blir konsthistoriker, hon blir en av USA:s ledande intellektuella, offentligt intervjuad av Barack Obama och kallad Obamas favoritförfattare.

DEN FÖRSTA ROMANEN. År 1977 blev Robinson filosofie doktor i engelska och tre år senare debuterade hon som romanförfattare. Romanen *Housekeeping* belönades med Hemingway Foundation/PEN Award för bästa debutroman och den nominerades också till andra prestigefyllda priser. På svenska kom boken i nytryck 2016 med titeln *Två par systrar*.

Originaltiteln tycker jag är bättre, för huset i utkanten av den lilla staden Fingerbone med utsikt över sjön och järnvägsbron spelar en viktig roll också symboliskt. Titeln anknyter till förmågan att ta hand om ett hem, men också till att härbärgera känslan av förlust och sorg. Man kan välja att sköta sitt hem med exemplarisk ordning eller under excentriskt och tvångsmässigt samlande låta kaos över-
svämma huset.

Det ena syskonparet är Helen och Sylvie. Sylvie driver omkring utan ägodelar, utan någon fast punkt i tillvaron. Ingenstans hör hon hemma. Helen försöker ge sina döttrar Ruth och Lucille ordning och normalitet, men en dag lånar hon en bil, kör till Fingerbone och lämnar döttrarna med ett kexpaket på moderns veranda. Själv kör hon vidare tills bilen slirar över ett stup och uppslukas av sjön.

Ruth och Lucille växer upp i mormoderns hus, nära skogen och sjön. Lucilles drivkraft är längtan efter anpassning och normalitet medan Ruth känner suget från järnvägsbron och tågskenornas sång och den riskfyllda fria ensamheten.

I texten anas skörheten och obeständigheten, det hotande uppbrottet. Människornas känslor smälter samman med naturen. Det vilar någonting sällsamt i denna natur närhet, något som lockar och drar men också hotar. Språket skimrar, metaforerna känns nya som på skapelsens första morgon.

Några tunna spretiga moln glödde kallt rosa. Och så kastade solen en lång stråle över bergen och så ytterligare en, som en långbent insekt som kämpar sig ut ur sin puppa, och till sist sköt den upp över bergens mörka krön, sträv och röd och osannolik.

Jag måste långsamläsa. Jag vill dröja mig kvar i detta underbara språk som ger upphov till bilder, tankar och känslor och visar på alternativa sätt att vara. Läsoplevelsen vägrar låta sig uppslukas av glömskan.

VAD GÖR VI HÄR? Under åren som följde efter romandebuten undervisade Robinson i engelska och kreativt skrivande på universitetet i Iowa och verkade som gästföreläsare på en rad andra universitet. Hon skrev essäböcker som inte finns översatt till svenska. En serie föreläsningar har samlats i boken *Vad gör vi här?*

Essäerna och föreläsningarna rör sig över vida fält men söker sina rötter i den amerikanska historien om dem som började bygga landet, ättlingar till de så kallade pilgrimsfäderna. De var ofta mycket belasta och folkbildningstanken låg dem varmt om hjärtat, humanism var deras rättesnöre. Därför blev de förgrundsgestalter i rörelsen för slaveriets avskaffande och bildade ett nätverk för att hjälpa förrymda slavar. De grundade universitet och uppmuntrade också kvinnor att skaffa sig bildning. De trodde på en välfärd som kommer genom hårt arbete och gediget kunnande.

Robinson påpekar ständigt att det inte bara är rovkapitalismen som förenar Amerika. Det finns ett humanistiskt arv som förpliktigar. Hon är övertygad om att människan har en djup liggande dragning till filosofi, tänkande och poesi. Det ligger i vår natur att ifrågasätta. Därför hyser hon ett försiktigt hopp om att trumperans humanistiska solförmörkelse ska vara övergående.

När Robinson 2016 promoverades till hedersdoktor vid Lunds universitet höll hon en föreläsning med titeln *Teologi för vår tid*.

En av de saker teologin har att göra nu är att ompröva det slags tänkande som tenderar att nedvärdera mänskligheten.

Människan är mycket mera än biologi och kemi. Vi behöver en verklighetsuppfattning som återger människan hennes själ och därmed hennes värde och värdighet. Vetenskapliga termer kan inte förklara vår uppriktighet och vår svekfullhet, vår ärlighet och vår falskhet, våra drömmar och våra ambitioner eller vår förundran över skönhet. Människan begränsas inte av längtan efter ägodelar. Hon längtar också efter att förstå den stora frågan: Varför lever vi? Vad gör vi här?

GILEAD. 24 år efter romandebuten kom äntligen en ny roman förlagd till en liten stad i Iowa. Den fiktiva staden Gilead har en rad förebilder i Mellanvästern. Slaverimotståndare flyttade västerut för att hindra slaveriet från att spridas. De gjorde motstånd genom att rösta och stifta lagar men de utgjorde också viktiga stationer i ”den underjordiska järnvägen” som hjälpte förrymda slavar att fly till tryggheten i norr. De här städerna fick ofta bibliska namn.

Robinson har diktat vidare utgående från en verkliga person, en präst och abolitionist som flyttat västerut och i romansviten om de två prästfamiljerna i Gilead är han farfar till pastorn John Ames.

År 1956 sitter den äldre pastorn John Ames och skriver till sin sjuåriga son Bobby. Pastorn vet att han snart ska dö, hjärtat krånglar. Nu tecknar han ner sin familjehistoria och berättar om sitt liv och sina tankar så att sonen ska veta vem fadern egentligen var. Det är en form av testamente.

Medan Ames skriver kan han se sin älskade hustru Lila arbeta i den prunkande trädgården och Bobby springer förbi klädd i sin röda skjorta. Snart ska han besöka sin äldsta vän, pastor Robert Boughton. Det finns så oändligt mycket glädje omkring honom, hans trötta gamla hjärta svämmas över av tacksamhet över dessa kära ansikten.

Jag inser att det inte finns något mer häpnadsväckande än en människas ansikte, skriver han.

Han berättar också om sorgen och ensamheten som varit hans följeslagare under många år efter att hans första hustru dött i barnsäng och den nyfödda dottern med henne.

Jag kan inte tro att vi helst ska glömma våra sorger. Det skulle innebära att vi glömde att vi hade levt.

Ames lågmälda betraktelse formar sig till en blandning av brev, dagbok, minnen, filosofiska reflektioner och släkthistoria. Här finns en innerlig lyskraft. Det blir en läslucky att begrunda, att samtala med och återvända till. Romanen tilldelades Pulitzerpriset för skönlitteratur 2005.

HEMMA. Den andra Gileadromanen berättar samma historia som den första, men ur den 38-åriga Glorias perspektiv. Hon har återvänt till barndomshemmet för att ta hand om sin döds-sjuka far, pastor Robert Boughton.

Varför verkar det här ståndaktiga och högresta huset så övergivet? Som ett brustet hjärta.

Så tänker Glory, vars liv inte utvecklats så som hon drömt och velat. Det brustna hjärtat är kanske hennes.

Till barndomshemmet återvänder också familjens svarta får, den högt älskade brodern **Jack**. Han har varit borta i tjugo år. Han har ett dunkelt förfluten, är sliten och alkoholiserad, men fadern välkomnar honom av hela sitt hjärta.

Det gamla huset symboliserar hemmet och familjen, både som trygghet och som fängelse. Det teologiska resonemanget är mera nertonat i den här romanen. Här dominerar de vardagliga sysslorna, här är de kristna värdena omsatta i praktiska och nära relationer.

Glory och Jack närmar sig försiktigt varandra vid köksbordet, i trädgården, i kvällens svalka på verandan. Här i dödens skugga får livet en sällsynt närvaro. I den bräckliga händelselösheten formuleras också de stora existentiella frågorna varsamt och trevande. Kan man förändra rollen man alltid haft i familjen? Kan man själv förändras? Finns det någon mening bortom sorgen och smärtan? Finns det nåd och försoning?

Visst besöker pastor John Ames sin sjuka vän. De två gamla männen kan sitta tysta på verandan medan minnena stiger upp mellan dem. Förmånen att ha en urgammal vän omgav dem som en kännbar atmosfär.

Orangepriset (numera Women´s Pritze for fiktion) gick 2009 till Robinsons roman *Home*.

LILA. Vem är den unga kvinnan som drypande våt söker skydd i en kyrka i Gilead mitt under pågående gudstjänst? Den 67-åriga pastorn, änklungen John Ames kommer nästan av sig i sin predikan. Kärleken drabbar honom som ett blixtnedslag. Han längtar ständigt efter söndagen då han hoppas få se henne på nytt i kyrkan. Hon är skygg, har svårt för närhet och bär ständigt en kniv på sig. Lila är ingen tjuv, ändå stjal hon pastorns tröja. Varför förstår hon knappt. Hans doft finns där, hon använder den som huvudkudde.

Långsamt växer förtroligheten mellan det udda paret. Lila låter döpa sig. Hon börjar rensa och plantera om i Ames vanskötta trädgård. ”Hur ska jag kunna tacka dig?” frågar pastorn. ”Du borde gifta dig med mig”, svarar Lila.

Det är en av de vackraste kärleksskildringar jag läst. Deras känslor för varandra tar dem med överraskning. De upplever kärleken som en oväntad nåd. Utan att veta just någonting om varandras tidigare liv upplever de båda den omstörtande känslan av att verkligen känna den andra och själva vara igenkända.

Lila vet inte om hon kommer att kunna känna sig hemma i Gilead. Hon förefaller alltid stå med en fot utanför dörren. Hon är en främling, van att vara på flykt liksom Sylvie i

romanen *Två par systrar*. Lilas fotfäste i Gilead är kärleken och det lilla barnet vars fjärlslätta rörelser hon förnimmar under sin kjollinning.

Romanen belönades 2014 med National Book Critics Circle Award.

JACK. Den fjärde boken utspelar sig i Saint Louis. Jack har precis kommit ut från fängelset, där han suttit inne, dömd för en stöld han inte begått. Hans far har sänt honom pengar för att han ska komma hem till moderns begravning. Han köper sig en svart kostym. Regnet öser ner och han snappar åt sig ett paraply från en parkbänk. Då ser han en ung kvinna med en pappersbunt i famnen. Pappren glider iväg och sprids på gatan. Jack rusar fram och hjälper till att samla ihop pappren, sedan håller han paraplyet skyddande över kvinnan och följer henne hem. ”Tack, pastorn”, säger hon.

Bekantskapen mellan Jack Boughton och gymnasieläraren **Della Miles** inleds alltså genom ett missförstånd på grund av den svarta begravningskostymen.

Mot alla odds fördjupas deras relation. Dellas far är biskop i Memphis och familjen Miles är en av de mest respekterade svarta familjerna i Tennessee.

Kärleken till Della fyller Jack med bävan och med ett hopp som han vet är grundlöst. Alltid har det varit så att det han rör vid faller sönder.

Della vet också att hon har allt att förlora: sitt goda anseende, sitt arbete, sin kärleksfulla familj. Inom henne pulserar en stor vrede som hon inte riktigt förstår. Hur ska hon kunna låta bli att älska denna ömtåliga olyckliga man med huvudet fullt av poesi och bibelcitat?

Inte heller läsaren kan låta bli att älska Jack. Genom Gileadböckerna vet vi hur det kommer att gå.

Men kanske sista ordet om Jack och Della inte ännu är skrivet? Många läsare har bett Robinson skriva boken om Della.

GILEADS VÄRLD. Robinson har skapat denna speciella romanvärld för att hon har ett viktigt ärende. Hon vill få oss att förstå att historien satt djupa spår i vår samtid. Kvar finns både rasismen och möjligheten till en förändrad verklighetsbild, en värld där de två gamla prästerna fortfarande kunde få oss att bejaka att människan har en själ.

Romanerna tar avstamp i 1950-talet när slaveriet ännu präglade den amerikanska samtiden på ett sätt som idag fallit i glömska. Då kunde en färgad person bli tagen av polisen bara genom att gå tillsammans med en vit person på gatan. Blandäktenskap var tillåtna endast i Iowa och Maine, men inte heller där var det lätt för vita och färgade att leva tillsammans. Mellan åren 1876 och 1965 upprätthölls rassegrering i södra USA genom så kallade Jim Crow-lagar. 1959

dömdes paret **Loving** i Virginia till ett års fängelsestraff för att de gift sig över rasgränsen. Paret Loving tog fallet till USA:s högsta domstol och vann slutligen. Året var 1967!

Alabama var den sista delstaten som avskaffade förbudet mot blandäktenskap. Detta skedde år 2000.

De fyra romanerna är fristående, skrivna oberoende av kronologi och med olika berättarröster. Man kan läsa dem i vilken ordningsföljd som helst, anser Robinson, men jag skulle ändå rekommendera att man börjar med Gilead. Tillsammans bildar de en förunderlig bildväv som illustrerar vad det innebär att vara människa. De olika protagonisterna talar med varandra om tro, kärlek, hopp och förtvivlan. De blottar sin smärta och utsatthet, sin längtan efter tillhörighet och den nåd som gör det möjligt att överleva. Genom smärta och mörker lyser nattens

stjärnhimmel och gryningens milda ljus, det finns förlåtelse och glädje och rika mått av mänsklig värme, men också en livsorg som är obotlig.

Det här är böcker man vill äga för att kunna långsamläsa, strecka under och läsa om och om igen.

Någonting av Gileads värld stannar kvar hos läsaren som längtan och tröst.

När upplever våra sinnen något så intensivt som när vi saknar det?

Vad vi än går miste om får vi tillbaka bara genom att längta efter det.

Fastän vi drömmer och knappast vet det tar längtan hand om oss, som en ängel stryker oss över håret och kommer med smulron. ■

Marilynne Robinson

FOTO: BAZAR KUSTANNUS / NANCY CRAMPTON

Bibliografi, böcker översatta till svenska

Romaner

- 1980 *Housekeeping, Två par systrar*, 1981, 1916
- 2004 *Gilead, Gilead*, 2007, 2017
- 2008 *Home, Hemma*, 2016
- 2014 *Lila, Lila*, 2015
- 2020 *Jack, Jack*, 2021

Essäer

- 2018 *What are we doing here? Vad gör vi här?* 2018

SVENSKA LITTERATURSÄLLSKAPET I FINLAND (SLS)

DET ÅLÄNDSKA SJÄLVSTYRETS KVALITETER**DEMOKRATI, RESURSER OCH KOMPETENS**

Jan Sundberg & Stefan Sjöblom

ISBN 978-951-583-547-5

180 sidor, häftad

Cirkapris 24 e

Köp våra böcker i Vetenskapsbokhandeln i Helsingfors: tiedekirja@tsv.fi eller +358 9 635 177.

■ Hur väl fungerar Ålands 100-årsjubilerande självstyrelse? Jan Sundberg och Stefan Sjöblom studerar självstyrets kvaliteter genom nedslag i åländsk politik, administration och lagstiftning. Mera ingående forskning i hur autonomier styrs bäst lyser i dag med sin frånvaro, samtidigt som det finns ett stort globalt intresse för att lära sig mer om olika former av framgångsrikt självstyre.

MORAL, EVOLUTION OCH SAMHÄLLE**EDVARD WESTERMARCK OCH HANS NÄRMASTE KRETS**

Otto Pipatti & Petteri Pietikäinen (red.)

ISBN 978-951-583-526-0

277 sidor, häftad

Cirkapris 24 e

Köp våra böcker i Vetenskapsbokhandeln i Helsingfors: tiedekirja@tsv.fi eller +358 9 635 177.

■ Antologin "Moral, evolution och samhälle" blåser nytt liv i sociologen Edvard Westermarcks innovativa tankar och idéer där evolutionsteori möter sociologi, moralfilosofi, psykologi och antropologi. Westermarcks framstående elever, bl.a. Yrjö Hirn och Gunnar Landtman, och deras forskning lyfts också fram, samt systemen och konstnären Helena Westermarcks ställningstaganden i sina skönlitterära verk.

FÖRLAGET M

FRÅN BARRIKADERNA TILL BANKVÄRLDEN

Björn Wahlroos

ISBN 9789523334274

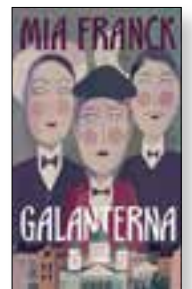
415 sidor, inbunden

Cirkapris 35 euro

Köp i bokhandeln eller via

www.forlaget.com

■ Boken skildrar bankmannen Björn Wahlroos första fyra decennier från födseln 1952 till 1992 då han lämnade jobbet som vice vd på Föreningsbanken och grundade investeringsbanken Mandatum. Texten bjuder på anekdoter om Wahlroos omtalade, upproriska ungdom. Som ung ville Wahlroos göra revolution. Men det blev inte på barrikaderna utan i finansvärlden Wahlroos åstadkom den största omvälvningen.

GALANTERNA

Mia Franck

ISBN 9789523333901

350 sidor, inbunden

Cirkapris 30 euro

Köp i bokhandeln eller via

www.forlaget.com

■ Det är skottåret 1912 i Helsingfors. I huset Hoppet bor bästa väninnorna Dagmar och Hilma och deras hem är samlingspunkten för en fyrklöver tillsammans med Klara och Ebba. Frihetslängtan bubblar under ytan. Väninnorna utmanar gränserna: de klär sig i kostym och går ut som män och dansar, de tar risker som kan sluta illa. En bred, historisk Helsingforsroman med dokumentära blänk från verkligheten.

FONTANA MEDIA

EN DAG FULL AV HOPP**100 ANDAKTER**

ISBN 978-951-550-869-0

240 sidor, inbunden

Pris 28,90

Beställ på info@fontanamedia.fi eller

tfn 040 831 5897.

■ Den här boken samlar finlandssvenska radioandakter från de senaste tio åren. Här finns texter för olika tider och helger, liksom texter för alldeles vanliga dagar. Många av andakterna handlar om välsignelse, nåd och – inte minst – om hopp.

ÅRSBOK FÖR BORGÅ STIFT – LYSSNA

red.

ISBN 978-951-550-873-7

144 sidor, häftad

Pris 21,00

Beställ på info@fontanamedia.fi eller

tfn 040 831 5897.

■ "Lyssna" är temat för stiftets årsbok. Texterna handlar om att lyssna till sig själv, till varandra och till Gud. Här hittas också ett handlingsprogram för minskad polarisering. Stiftskrönika och kontaktuppgifter till församlingar och organisationer ingår.

FÖRLAGET SCRIPTUM

BIG DADDY

Dennis Rundt

ISBN 978-952-7005-82-8

256 sidor, häftad

Pris 32,90 e

Köp på www.boklund.fi

■ Big Daddy är fortsättningen på "My Darling Dolly" - fadern och sönerna berättar nu sin version av släktens historia i efterkrigstidens Finland, Sverige samt i USA. Joel Rundt och hans översättning av texten till Sibelius Finlandia hymn löper som ett stråk genom handlingen. Den forna skojar, numera företagare Larry Harg lever sitt vidlyftiga liv i Staterna, men glömmer aldrig sin dotter Dolly.

RÖTTER OCH RESOR – PELLINGE, PARIS, KORSIKA

Gunn Gestrin

ISBN 978-952-7005-86-6

205 sidor, häftad

Pris 28,50 e

Köp på www.boklund.fi

■ Författarens minnen från somrar på 1940 och -50-talen i den då livskraftiga skärgårdsbefolkningen i Pellinge. Efterkrigstida vintrar i ett försvunnet Helsingfors. Höghuset där alla var bekanta, folkskolan där djungelns lag rådde på skolgården. Skidturer med pappa över fjärden till Fölisön. I bokens andra del berättar författaren om liv och journalistiskt arbete under drygt trettio år i Frankrike."

LABYRINTH BOOKS

SOOLE PÅ BAKKA
KARLEBY-NEDERVETIL DIALEKT
REINAST GRONDSPRÅÄTSI
Dialektens vänner
ISBN 978-952-5986-38-9
219 sidor, hård pärm
Pris 35 e
Köp i bokandeln eller direkt från
www.labyrinthbooks.fi

■ Soole på bakka innehåller en ordlista på över 8000 ord och uttryck av vilka ca hälften är upptecknade av vår numera avlidne medlem Holger Ahlskog. Boken inleds med en redogörelse för Karleby-Nedervetil- dialektens särdrag skriven av Bror Hagström. Dessutom ingår i boken ett antal berättelser på dialekt, ordstäv och dikter.

**FRÅN ST.HUBERTUS OCH KALEVALA
TILL DEN MODERNA JAKTETIKEN**
Lorenz Uthardt
ISBN 978-952-5986-19-8
256 sidor, inbunden
Pris 30 e
Köp i bokandeln eller direkt från
www.labyrinthbooks.fi

■ ”Jakten i Finland grundar sig på respekt för naturen, en stark känsla för naturen i alla dess former. Ödemarksbegreppet är förknippat med de svårigheter jägaren har när jakten bedrivs på ett ursprungligt sätt. Det inhemska eposet Kalevala liksom de katolska ländernas St. Hubertus står ännu i centrum för den moderna jaktetiken.

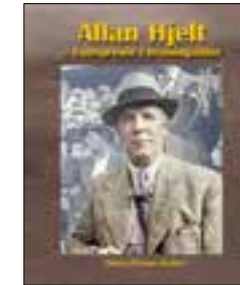
OLIMEX

EN NY VÄRLD
K-G Olin
ISBN: 9789529600267
Hårda pärmar, 283 sidor
Pris: ca 30 e
Köp boken i bokhandeln
eller i näthandeln.

■ I sin nittonde populärhistoriska bok tar författaren K-G Olin oss med till Australien, Nya Zeeland och Stilla havet där en helt ny värld väntar finlandssvenska emigranter, sjömän och upptäcktsresande. Det som serveras är en rad färgstarka - ibland tragiska, ibland framgångsrika - emigrantöden i det som i mångt och mycket var en okänd värld på andra sidan jordklotet.

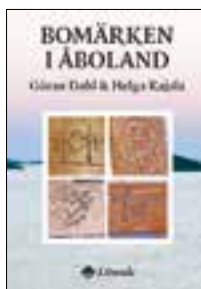
MARIA EKMAN-KOLARI

ALLAN HJELT
– ENTREPRENÖR I BRYTNINGSTIDER
Maria Ekman-Kolari
ISBN 9789526943305
170 sidor, inbunden
Cirkapris 30 e
Köp på forlaget.com eller Adlibris

■ Allan Hjelt (1885-1945) var en framgångsrik affärsman vars liv och karriär är starkt sammankopplade med den finländska industrin och byggandet av det moderna Helsingfors. Han var också mecenat för våra främsta konstnärer, formgivare och arkitekter. Därtill spelade han en viktig roll vid anskaffandet av krigsmateriel under våra krig. Boken har även utkommit på finska hos Mistake Media.

LITORALE

BOMÄRKEN I ÅBOLAND
Göran Dahl & Helga Rajala
ISBN: 9789527224410
Inbunden, ca 600 sidor, rikt illustrerad
Rek. pris: 41,20 e
Köp på litorale.fi eller i bokhandeln

■ Boken har en omfattande allmän inledning om bomärken, varefter presenteras tio socknar, dess byar och gårdar i egna kapitel. Kapitlen inleds med en sammanställning över socknens bomärken och en karta. Därefter följer en förteckning över alla bomärken och namn på deras användare och angivelse av källa samt årtal. Boken innehåller även ett typregister, som kan användas vid identifikation av bomärken.

DELAD LOJALITET
Ronny Rönqvist (red.)
ISBN: 9789527224403
Rek. pris: 36,80 e
Hårda pärmar, 170 sidor
Köp på litorale.fi eller i bokhandeln

■ Finländaren Hjalmar Front (1900–1970) utforskade år 1938 för Sovjetunionens räkning Gobiöknen med tanke på motoriserad krigsföring. Det blev varg- och murmeldjursjakt, säregna möten med personer och grupper, och många nära ögat-situationer. När Stalins utrensningar hotade, gick han över till den japanska sidan där han blev officersutbildare och strategisk rådgivare. Boken ger en unik inblick i storpolitiska förvecklingar i Asien i slutet av 1930-talet, och i en mongolisk värld som redan gått förlorad.

SANDELIN MEDIA

JONTTE OCH FRÄMLINGARNA
R.R. Agesson
ISBN 9789526861869
Pris 17 e
Hårda pärmar, 60 sidor
Köp på sandelinmedia.com
eller fråga i bokhandeln

■ Jontte bor i den sommarsömna byn Hallonberg. En vacker dag när han grubblar på den skrivtävling som väntar efter sommarlovet, märker han att gubben Flanders hund Bella har fått valpar. Jontte får komma in i den stora hundkojan, men där väntar en spännande upptäckt som kommer att sätta hela byn i rörelse! Vilka är spökerna som folk tisslar och tasslar om? Varför låter inte Bella någon annan komma in i hundkojan? Vad är det för ljus som syns på kvällshimlen? Jontte och främlingarna är lämplig läsning för barn som börjat läsa lite längre texter. Boken passar också bra som en spännande högläsning. Illustrerad av Nina Österberg.

DEN FÖRSVUNNA FILMRULLEN
Elisabeth Sandelin
ISBN 9789526861852
112 sidor, limbunden
Pris: 20 e
Köp på sandelinmedia.com
eller fråga i bokhandeln

■ Amira flyr från Afrika över ett stormigt Medelhav och kommer med sin mamma till en småstad, där tioårige Kalle, hans pappa och hans farmor blir hennes goda vänner. En dag träffar Amira ett troll som bor djupt inne i skogen. Trollet bär på en hemlighet. Han vet var den sorgsna fotografen Charlies mest dyrbara ägodel, den försvunna filmrullen, ligger gömd. Blir filmrullen hittad? Blir Charlie glad igen? Den försvunna filmrullen är en tankeväckande och fantasifylld historia om hur en flyktflicka finner sig tillrätta i en helt ny omgivning.

Den perfekta julklappen

KARIN ERLANDSSON
Hem

Bländad av
död och kärlek

RITA PAQVALÉN
Queera minnen

MATHIAS ROSENLUND
Theo

KATARINA VON NUMERS-
EKMAN & LOTTA FORS
En underbar mamma

HANNA LUNDSTRÖM
& FRANK A. UNGER
Bilskelettet

FOTO: UTSIKT FRÅN UTKIKSTORNET I AULANKO / WIKIPEDIA / ALESSIO DAMATO.

Kan du Svenskfinland?

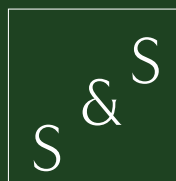
Av *Jesper von Herten*

- 1 Överste Hugo Standertskjöld grundade stadsparken Aulanko i slutet av 1800-talet. Var finns denna magnifika park?
- 2 Vad är kommunen Hartolas svenskspråkiga namn – används dock rätt sparsamt?
- 3 Vilken känd finlandssvensk poet, känd bland annat för dikten Landet som icke är, avled 1923 i en ålder av blott 31 år?
- 4 Vad hette den svenskspråkiga dagstidningen som utkom i Helsingfors åren 1921–1974?
- 5 Finländska webbplatser slutar ofta med .fi. Vad är Ålands toppdomän?
- 6 Åke Lindman blev mest känd som skådespelare och filmregissör, men han var också en duktig idrottare som bland annat deltog i OS i Helsingfors. Vad var hans gren?
- 7 Vilken teater grundades 1987 av Mats Långbacka, Johan Storgård, Robert Enckell och Arn-Henrik Blomqvist?
- 8 Vilket pris erhöll Bengt Holmström år 2016?
- 9 Vad heter den erkänt fina stranden i Bromarf, i Raseborg?
- 10 Vilken känd sångare heter på riktigt Lundén i efternamn?

Nobelpriset i ekonomi / Sveriges Riksbanks pris i ekonomisk vetenskap till Alfred Nobels minne / Isac Elliot / Tavastehus / Gustav Adolfs / Edith Södergran / Svenska Pressen / ax / Fotboll / Teater Vitrus

Alla SFV-medlemmar får hela
45 % rabatt på allmän litteratur!

Gå till vår nätbokhandel på litteratur.sets.fi
Du får rabatten med kampanjkoden **Aktie123**

SFV:s biografiserie

Konstnärer, författare, läkare, musikskapare,
upptäcktsresande, statsmän, forskare, präster,
folkbildare, äventyrare, smugglare...

Victor
Westerholm

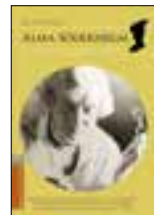
Aleko
Lilius

Eirik
Hornborg

Anna
Bondestam

Alma
Söderhjelm

Claës
Cedercreutz

Algoth
Niska

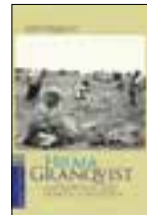
Valdemar
Nyman

Erik
Cainberg

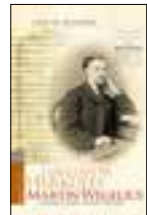
Helena
Westermarck

Hilma
Granqvist

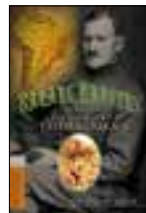
Johannes
Klockars

Martin
Wegelius

Sigrid
Schauman

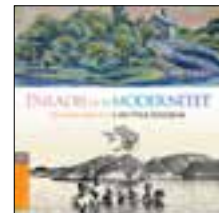
Rafael
Karsten

Evy
Björkman

John
Rosas

Jan-Ivar
Lindén

Tito
Colliander

Nyhet!

I SFV:s biografiserie över finlandssvenskar som inte får glömmas bort hittar alla något att läsa.
De förmånliga böckerna är också ypperliga julgåvor! Alla finns i lager.

Läs mer, beställ och köp på www.boklund.fi,
eller ring 044-3788363. Fråga också efter böckerna i bokhandeln.

9 770236 274263